

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรี วรคชริน. ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร. สัมภาษณ์,
15 มีนาคม 2536.
- กิตติพงษ์ ไตรพงษ์. หัวหน้าภาควิชานาฏศิลป์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย. สัมภาษณ์,
12 กรกฎาคม 2536.
- กิริติ บุญเจือ. จริยศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2528.
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535.
วารสารการศึกษาแห่งชาติ 26 (ตุลาคม-พฤศจิกายน 2534): 35-55.
- จริยา สิงคณิกา. ตัวแปรที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนระดับอุดมศึกษา สาขา
วิทยาศาสตร์ชีวภาพประยุกต์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.
- จตุพร รัตนวราหะ. ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม
2536.
- จรรยาศรี วีระวานิช. การสอนและการจัดการแสดง. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์ครุสภา, 2526.
- จินตนา มาพวง. ตัวแปรที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนระดับอุดมศึกษา สาขา
สังคมศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- จิราพร ธวัชวิเชียร. การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง พุทธศักราช
2531. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- จำเรียง นุชประดัด. ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร.
สัมภาษณ์, 8 มีนาคม 2536.
- ฉวีวรรณ สุข์ประภา. หัวหน้าภาควิชานาฏศิลป์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด. สัมภาษณ์,
2 มิถุนายน 2536.
- เฉลย สุขะวนิช. ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร. สัมภาษณ์,
7 มีนาคม 2536.

- ชมนาด โสภณ. พัฒนาการของการศึกษาวิชาชีพนาฏศิลป์ไทยในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- ชาติา บัวแสง. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอนในระดับอุดมศึกษา สาขา
วิทยาศาสตร์กายภาพ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2520.
- เชิดศักดิ์ ไชวาสินธุ์. การวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร:
โอเดียนสโตร์, 2522.
- เทคโนโลยีราชวมงคล, สถาบัน. รายงานการวิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงและระดับปริญญาตรีของสถาบันเทคโนโลยีราชวมงคล
กรุงเทพมหานคร: สำนักบริการทางวิชาการและทดสอบ สถาบันเทคโนโลยี
ราชวมงคล, 2532.
- ชนิต อยู่โพธิ์. ศิลปะคอนราห์หรือคัมมือนาฏศิลป์ไทย. กรุงเทพมหานคร: คิวพร, 2516.
- ธีระชัย ปุณณโชติ. การสังเกตพฤติกรรมการสอนอย่างมีระบบ. วารสารครุศาสตร์
2 (สิงหาคม-ตุลาคม 2515): 13.
- ธีรยุทธ์ เสนิงค์ ณ อุษยา. หน่วยที่ 8 พฤติกรรมครูในการเรียนการสอน.
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช: โรงพิมพ์ไนเต็ดโปรดักชั่น, 2524.
- นพวรรณ รุจิภักดิ์. รักษาการผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายปกครอง วิทยาลัยนาฏศิลป์
นครศรีธรรมราช. สัมภาษณ์, 25 พฤษภาคม 2536.
- นางเจลิยว สุมาวงศ์ และคณะ. ระเบียบวิธีสอนทั่วไป. วิทยาลัยวิชาการศึกษา
ประสานมิตร, 2513.
- นาฏศิลป์, วิทยาลัย. ระเบียบการวิทยาลัยนาฏศิลป์. กรมศิลปากร, 2531. (อัดสำเนา)
นายกรัสมนตรี, สำนัก. เอกสารงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2536.
หน่วยงานกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงบประมาณ สำนักนายกรัสมนตรี., 2536.
(อัดสำเนา)
- นิตยา จามรमान. ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร. สัมภาษณ์.
16 มีนาคม 2536.

- บุญสม สุขมาลพงษ์. พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาเอกนาฏศิลป์ในสถาบันราชภัฏอุดรธานีตามทัศนะของนักศึกษา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536.
- บัวบุชา ชี้อตรง. พฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้คำพูดในการเรียนการสอน. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2512.
- ประทีน พวงลำลือ. หลักนาฏศิลป์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2512.
- ประเมษฐ์ บุญชัย. อาจารย์ 2 ระดับ 6 อาจารย์ประจำวิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ. สัมภาษณ์, 15 มีนาคม 2536.
- ปิ่นวดี จิระนารักษ์. ศึกษานวัตกรรมสอนทั่วไปของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519.
- เป็รื่อง กุมท. ความคิดรวบยอดจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมแผนการสอนและสื่อการสอน. วารสารสามัญศึกษา 13 (พฤศจิกายน 2519): 31.
- พจนัน สะเพียรชัย. แนวทางวิจัยสภาพการเรียนการสอนในชั้นโดยการสังเกตที่มีระบบแบบแผน. วารสารวิจัยทางการศึกษา 3 (กันยายน-ธันวาคม 2517): 27.
- พนัส หันนาคินทร์. คณิตศาสตร์ 2 วิธีสอนคณิตศาสตร์. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2514.
- นิตินันท์ ตันทวนิช. การประเมินการเปิดสอนหลักสูตรสายวิชาการอื่นในสหวิทยาลัยอีสานใต้. รายงานการวิจัย. ภาควิชาทดสอบและวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูสุรินทร์, 2529.
- พัฒน น้อยแสงศรี. ระเบียบการสอนทั่วไป. วารสารมิตรครู 3 (กุมภาพันธ์ 2518): 27.
- พันธ์ศักดิ์ พลสารมัย. การศึกษานวัตกรรมสอนดนตรีในสหวิทยาลัยอีสานใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- ไพฑูริย์ ลินลาร์ตัน. คู่มืออาจารย์ด้านการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.
- _____. การประเมินผลการสอน. นุดเรื่องอุดมศึกษารวมคำบรรยายและอภิปรายทางการอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: เจ้าพระยาการพิมพ์, 2526.

- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. หลักและวิธีการสอนระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
ไทยวัฒนาพานิช, 2524.
- ไพโรจน์ ตีรณานกุล และคณะ. รูปแบบการสอน. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาครุศาสตร์
อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตธนบุรี, 2522.
- ยุทธศิลป์ จุฑทวิจิตร. อาจารย์ 2 ระดับ 6 อาจารย์ประจำวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด.
สัมภาษณ์, 3 มิถุนายน 2536.
- ละออ การุญชะวณิช และคณะ. วิธีสอนทั่วไป. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม,
2518.
- ลัดดาวัลย์ ชมมณฑา. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอนระดับอุดมศึกษา สาขา
มนุษยศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.
- วรรณวดี ม้าลำยอง และ ปรีญา นิลแก้ว. การศึกษานฤติกรรมการสอนทั่วไปของอาจารย์
วิทยาลัยครูเชียงใหม่. รายงานการวิจัยอันดับ 2 ภาควิชาทดสอบและ
วิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยครูเชียงใหม่, 2521.
- วรรณชรัย ดิลกศิลป์. หัวหน้าหมวดวิชานาฏศิลป์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย.
สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2536.
- เวณิกา บุนนาค. หัวหน้าหมวดวิชาละคร (พระ) วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ.
สัมภาษณ์, 17 มีนาคม 2536.
- วันทนี ชุศิลป์. การศึกษานฤติกรรมการสอนทั่วไปของอาจารย์วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม
พิษณุโลก. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2521.
- ศิริจิตร ตันตวิสิกุล. การวิเคราะห์นฤติกรรมการสอนวิชาการพยาบาลพื้นฐานของอาจารย์
พยาบาลในวิทยาลัยพยาบาล เขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.
- ศิลปศึกษา, กอง. การจัดการศึกษาศิลปวัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์ ดนตรีและช่างศิลป์. งาน
แนะแนวการศึกษาและจัดหางาน ฝ่ายส่งเสริมศิลปศึกษา กองศิลปศึกษา
กรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ, 2535.

- ศิลปศึกษา, กอง. เอกสารค่าของงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2536. แผนงานจัดการ
ศึกษาศรีวิชาเฉพาะ งานพัฒนาและจัดตั้งวิทยาลัยนาฏศิลป์ ในส่วนภูมิภาค, 2536.
 (อัดสำเนา)
- ____. งานวิจัยเรื่องความต้องการบุคลากรด้านดนตรีและนาฏศิลป์ไทยของหน่วยงานที่
เกี่ยวข้องกับกาให้การศึกษา. กรุงเทพมหานคร: กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร,
 2528.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. หลักสูตรนาฏศิลป์ชั้นสูง พ.ศ.2527. กรุงเทพมหานคร:
คุรุสภาลาดพร้าว, 2527. (อัดสำเนา)
- สังัด อุทรานันท์. การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ. ภาควิชาบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.
- สมบุญ ภู่นวล. การประเมินผลและการสร้างแบบทดสอบ. กรุงเทพมหานคร: อักษรบัณฑิต,
 2525.
- สมภพ เพ็ญจันทร์. บทบาทในการอนุรักษ์และพัฒนาาฏศิลป์พื้นบ้านของอาจารย์ภาควิชา
นาฏศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- สุจิตรา แสงหิรัญ. พฤติกรรมการสอนของครูสุขศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ลังกัดกรม
สามัคคีศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- เสรี หวังในธรรม. ผู้เชี่ยวชาญด้านคีตศิลป์ไทย กองการสังคีต กรมศิลปากร. สัมภาษณ์,
 23 มีนาคม 2536.
- โสภา กิมวงศ์โก. การสร้างหน่วยการเรียนการสอนเรื่อง ละครพราหมณ์สำหรับ
นักศึกษาครู. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2533.
- อนุสรณ์ สกุนดิ. หัวหน้าภาควิชาาฏศิลป์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช.
สัมภาษณ์, 24 พฤษภาคม 2536.
- อรุณ วิวัฒน์ปฐม. การประเมินหลักสูตรวิชาเอกดนตรีศึกษา ในวิทยาลัยครู.
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

- อาคม สาขาคม. รายงานพิเศษของ อาคม สาขาคม. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท., 2525.
- อาภา ภมรบุตร. จิตวิทยาเกี่ยวกับครูและการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: นำอักษรการพิมพ์, 2529.
- อาภรณ์ มนตรีศาสตร์ และ จาตุรงค์ มนตรีศาสตร์. นาฏศิลป์เพื่อการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: ครูสภาลาดพร้าว, 2525.
- อุคม อังศุธร. อาจารย์ 2 ระดับ 6 อาจารย์ประจำวิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ. สัมภาษณ์, 8 มีนาคม 2536.
- อุทุมพร ทองอุไทย. การประเมินอาจารย์ : วิจัยและเครื่องมือ. กรุงเทพมหานคร: สมานมิตรการพิมพ์, 2523.
- อุไรวรรณ จุฑาภาด และคนอื่น ๆ. รายงานเรื่องเครื่องมือในการใช้สังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียน. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524.

ภาษาอังกฤษ

- Barham, verginia Z. Identifying Effective Behavior of the Nursing Instructor Through Critical Incidents. Nursing Research 14 (Winter 1965): 65-69.
- Davies, Ivor K. Instruction Teaching. Indiana University, Mc. Graw-Hill Book Company, 1980.
- Flanders, Ned A. Analysis Teaching Behavior. Massachusett: Adlison-Wesley Publishing Co., 1970.
- Gage, N.L. Handbook of Research on Teaching. Chicago: Rand McNally & Company, 1969.
- Good, Carter V. Dictionary of Education. New York: McGraw-Hill Book Co., Inc., 1973.
- Margaret, Jacobson D. Effective Behavior of Teacher of Nursing as Determined by Their Students. Nursing Research 15(1966): 128-224.

- Minus, Fern H. Student Evaluate Faculty. Nursing Outlook 7(July 1970): 53-55.
- Ober, Richard L. and Muller, Edith. Systematic Observation of Teaching. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall Inc., 1971.
- Ryans, David G. Characteristics of Teachers. Massha: George Bents Company, 1960.
- Woltruba, Thomas R. and Penny to Wright. How to Develop a Teacher Rating Instrument. Journal of Higher Education XLVI (November-December 1975): 653-660.
- Young, George D. and Sassenrath, Julius M. Student Personality Correlates of Teacher Rating. Journal of Educational Psychology 59(February 1968): 44-52.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

จดหมายขอความร่วมมือในการวิจัย

ที่ ทม 0309/1210

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

16 กุมภาพันธ์ 2536

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ
เรียน

เนื่องด้วย นางอุษา สบฤกษ์ นิสิตชั้นปริญญาโท สาขาวิชาอุดมศึกษา กำลังดำเนินการ
วิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาพฤติกรรมการสอนนาฏศิลป์ไทยในวิทยาลัยนาฏศิลป์"
โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร. วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอ
เรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัยที่เสด็จสร้างขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือวิจัยที่เสด็จ
สร้างขึ้นดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร. ทวาร วิชราภัย)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ทม 0309/1208

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

16 กุมภาพันธ์ 2536

เรื่อง ขอความร่วมมือในการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ วิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย

เนื่องด้วย นางอุษา สบฤกษ์ นิสิตชั้นปริญญาโท บัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาพฤติกรรมการสอนนาฏศิลป์ไทยในวิทยาลัยนาฏศิลป์" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วิมลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยการขอเข้าสังเกตการสอนในวิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย และขอเรียนสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทยในระดับนาฏศิลป์ชั้นสูงเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนนาฏศิลป์ไทยในวิทยาลัยนาฏศิลป์

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้ นางอุษา สบฤกษ์ ได้เข้าสังเกตการสอน และสัมภาษณ์อาจารย์ดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วิชัยภักษ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ทม 0309/1207

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

10

กุมภาพันธ์ 2536

เรื่อง ขอความร่วมมือในการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช

เนื่องด้วย นางอุษา สบฤกษ์ นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาพฤติกรรมการสอนนาฏศิลป์ไทยในวิทยาลัยนาฏศิลป์" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยการขอเข้าสังเกตการสอนในวิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช และขอเรียนสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทยในระดับนาฏศิลป์ชั้นสูงเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนนาฏศิลป์ไทยในวิทยาลัยนาฏศิลป์

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้ นางอุษา สบฤกษ์ ได้เข้าสังเกตการสอน และสัมภาษณ์อาจารย์ดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วิชรภักดิ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ทม 0309/1206

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

16 กุมภาพันธ์ 2536

เรื่อง ขอความร่วมมือในการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด

เนื่องด้วย นางอุษา สบฤกษ์ นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาพฤติกรรมการสอนนาฏศิลป์ไทยในวิทยาลัยนาฏศิลป์ โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยการขอเข้าสังเกตการสอนในวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด และขอเรียนสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทยในระดับนาฏศิลป์ชั้นสูงเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนนาฏศิลป์ไทยในวิทยาลัยนาฏศิลป์

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้ นางอุษา สบฤกษ์ ได้เข้าสังเกตการสอน และสัมภาษณ์อาจารย์ดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วิชัยกร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ทม 0309/1209

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10330

16 กุมภาพันธ์ 2536

เรื่อง ขอความร่วมมือในการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์ กองศิลปศึกษา

เนื่องด้วย นางอุษา สบฤกษ์ นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาพฤติกรรมการสอนนาฏศิลป์ไทยในวิทยาลัยนาฏศิลป์" โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ นิสิตจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยการขอเข้าสังเกตการสอนในวิทยาลัยนาฏศิลป์ และขอเรียนสัมภาษณ์อาจารย์ผู้มีนามข้างทำนองนี้เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนนาฏศิลป์ไทย

1. อาจารย์ เฉลย สุชะวณิช	2. อาจารย์ จำเรียง หุตประดับ
3. อาจารย์ นิตยา จามรมาน	4. อาจารย์ กรี วรสระริน
5. อาจารย์ ประเมษฐ์ บุณยะชัย	6. อาจารย์ อุดม อังศุธร
7. อาจารย์ เวณิกา บุณนาค	

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้ นางอุษา สบฤกษ์ ได้เข้าสังเกตการสอน และสัมภาษณ์อาจารย์ดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักย์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์
พฤติกรรมการสอนนาฏศิลป์ไทยในวิทยาลัยนาฏศิลป์

ผู้ให้สัมภาษณ์ ตำแหน่ง

[] สอนภาคทฤษฎี วิชา

[] สอนภาคปฏิบัติ วิชา

[] สอนทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ

วันที่สัมภาษณ์

1. **หลักสูตรการเรียนการสอน**

1.1 **คำถาม** ท่านคิดว่าวิชาในหลักสูตรสาขานาฏศิลป์ไทยภาคทฤษฎีจะเป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพในอนาคตมากน้อยเพียงใด

คำตอบ

.....

.....

.....

1.2 **คำถาม** ท่านดำเนินการสอนโดยยึดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและวัตถุประสงค์ของรายวิชาหรือไม่

คำตอบ (ภาคทฤษฎี)

.....

.....

คำตอบ (ภาคปฏิบัติ)

.....

.....

2. วิธีสอนนาฏศิลป์ไทย

2.1 คำถาม ท่านคิดว่าหลักการสอนวิชานาฏศิลป์ไทยที่ดี ที่ยึดถือปฏิบัติมาตั้งแต่สมัยโบราณ คืออะไร

คำตอบ (ภาคทฤษฎี)
.....
.....
.....

(ภาคปฏิบัติ)
.....
.....
.....

2.2 คำถาม ท่านมีการเตรียมการสอนในแต่ละบทเรียนหรือไม่ อย่างไร

คำตอบ (ภาคทฤษฎี)
.....
.....
.....

(ภาคปฏิบัติ)
.....
.....
.....

2.3 คำถาม ท่านมีวิธีการแบ่งลำดับขั้นตอนในการสอนแต่ละบทเรียนอย่างไร

คำตอบ (ภาคทฤษฎี)

[] ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน วิธีการ

.....

[] ขั้นอธิบาย วิธีการสอน

.....

มีการใช้เอกสารประกอบการสอนหรือวัสดุอื่น ๆ หรือไม่

.....

[] ขั้นสรุป วิธีการ

.....

[] ขั้นวัดผลและประเมินผล

.....

มีการให้ทำงานหรือกิจกรรมอื่น ๆ หรือไม่

.....

[] อื่น ๆ

.....

(ภาคปฏิบัติ)

(1) บทเรียนที่ใช้เวลาสอนระยะสั้น (สอนจบภายในเวลา 1 ชั่วโมง)

[] ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน วิธีการ

.....

.....

.....

[] ชั้นสอนหรือต่อท่าท่า วิธีการ

.....

.....

.....

[] ชั้นปฏิบัติ วิธีการ

.....

.....

.....

[] ชั้นวัดผลและประเมินผล วิธีการ

.....

.....

.....

[] อื่น ๆ

.....

.....

(2) บทเรียนที่ใช้เวลาสอนหลายครั้ง (มากกว่า ข้อ 1)

ยกตัวอย่าง ใช้เวลา คาบ

การดำเนินการสอนในครั้งแรก

[] ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน วิธีการ

.....

.....

.....

[] ชั้นสอนหรือต่อท่ารำ วิธีการ

.....

.....

.....

[] ชั้นปฏิบัติ วิธีการ

.....

.....

.....

[] ชั้นวัดผลและประเมินผล วิธีการ

.....

.....

.....

[] อื่น ๆ

.....

.....

.....

การดำเนินการสอนในครั้งต่อไปถึงครั้งสุดท้าย

[] ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน วิธีการ

.....

.....

.....

[] ชั้นสอนหรือต่อท่ารำ วิธีการ

.....

.....

.....

- [] ขั้นปฏิบัติ วิธีการ
-
-
-
- [] ขั้นวัดผลและประเมินผล วิธีการ
-
-
-
- [] อื่น ๆ
-
-
-

2.4 คำถาม ท่านมีเทคนิคการสอนปฏิบัตินาฏศิลป์ละครใบ้แต่ละชุดอย่างไร

- คำตอบ
- (1) รำเดี่ยว
 -
 -
 -
 - (2) รำบำเบ็ดเตล็ด
 -
 -
 -
 - (3) การแสดงเป็นชุดเป็นตอน
 -
 -
 -

3. การปลูกฝังความมีวินัยและคุณธรรม

3.1 คำถาม ท่านคิดว่า อาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทยในสมัยโบราณมีการปลูกฝังคุณธรรมแก่ผู้เรียนอย่างไร

คำตอบ

.....

.....

.....

3.2 คำถาม ท่านคิดว่าการสอนนาฏศิลป์ไทยในปัจจุบัน มีการปลูกฝังความมีวินัยและการปลูกฝังด้านคุณธรรมแก่ผู้เรียนอย่างไร

คำตอบ

.....

.....

.....

4. ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

4.1 คำถาม การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยในสมัยโบราณ ผู้สอนกับผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด

คำตอบ

.....

.....

.....

4.2 คำถาม การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยในปัจจุบัน มีวิธีการสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนได้หรือไม่ อย่างไร

คำตอบ (ภาคทฤษฎี)

ในเวลาเรียน

.....

.....

นอกเวลาเรียน

.....

.....

(ภาคปฏิบัติ)

ในเวลาเรียน

.....

.....

นอกเวลาเรียน

.....

.....

5. การประเมินผล

5.1 คำถาม ท่านมีวิธีการประเมินผลการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยอย่างไร และมีการแบ่งระยะเวลาในการประเมินผลอย่างไร

คำตอบ (ภาคทฤษฎี)

.....

.....

.....

(ภาคปฏิบัติ)

.....

.....

.....

5.2 คำถาม ท่านมีเกณฑ์ในการประเมินผลแต่ละครั้งอย่างไร

คำตอบ (ภาคทฤษฎี)

.....

.....

.....

(ภาคปฏิบัติ)

.....

.....

.....

6. ปัญหาการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทย

คำถาม ท่านคิดว่า การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยภาคปฏิบัติในปัจจุบันมีปัญหอะไรบ้าง

คำตอบ ด้านเวลาเรียน

.....

.....

สาเหตุ

.....

.....

ด้านหลักสูตร

.....

.....

สาเหตุ

.....

.....

จำนวนนักศึกษา

.....

.....

สาเหตุ

.....

.....

อื่น ๆ

.....

.....

7. สภาพแวดล้อมของชั้นเรียน

คำถาม การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทย ควรมีสภาพแวดล้อมของชั้นเรียนอย่างไร

คำตอบ (ภาคทฤษฎี)

ด้านสภาพห้องเรียน

.....

.....

ด้านวัสดุอุปกรณ์การสอน

.....

.....

(ภาคปฏิบัติ)

ด้านสภาพห้องฝึกซ้อม

.....

.....

ด้านวัสดุอุปกรณ์การสอน

.....

.....

**แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทย
ภาคทฤษฎี ในระดับนาฏศิลป์ชั้นสูง**

แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนชุดนี้ มีทั้งหมด 3 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของอาจารย์
- ตอนที่ 2 เป็นการสังเกตพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทย
ภาคทฤษฎี
- ตอนที่ 3 สภาพแวดล้อมของชั้นเรียน

สังเกตครั้งที่

วันที่ เดือน พ.ศ.2536 เวลา น.

ผู้สังเกตการสอน

วิชาที่สังเกต [] ภาคทฤษฎี [] ภาคปฏิบัติ

ระยะเวลาที่สังเกต

ชื่อผู้สอน

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้สอน

1. วิทยาลัยนาฏศิลป์
2. เพศ

☐ ชาย	☐ หญิง
------------------------------	-------------------------------
3. วุฒิกการศึกษา

☐ ประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง	☐ ปริญญาตรี
☐ ปริญญาโท	☐ อื่น ๆ
4. ประสบการณ์การสอนนาฏศิลป์ไทย

☐ 1-5 ปี	☐ 5-10 ปี
☐ 11-15 ปี	☐ 16-20 ปี
☐ 21 ปีขึ้นไป	
5. นอกจากการสอนนาฏศิลป์ไทยแล้วทำหน้าที่

☐ ควบคุมและแต่งตัวผู้แสดง	☐ เป็นผู้แสดง
☐ ธุรการ	☐ ฝึกซ้อมการแสดง
☐ อื่น ๆ	
6. จำนวนชั่วโมงที่ต้องสอนใน 1 สัปดาห์

☐ ภาคทฤษฎี	คาบ/สัปดาห์
☐ ภาคปฏิบัติ	คาบ/สัปดาห์

ตอนที่ 3 สภาพแวดล้อมของชั้นเรียน

1. สภาพแวดล้อมของห้องเรียนภาคทฤษฎี

1.1 สภาพห้องเรียน

.....

.....

.....

จำนวนผู้เรียน

.....

.....

.....

ขนาดและรูปร่างของห้องเรียน

.....

.....

.....

อากาศภายในห้อง

.....

.....

.....

เสียงรบกวน

.....

.....

.....

อื่น ๆ

.....

.....

.....

- 1.2 วัสดุอุปกรณ์การสอน
- ประกอบด้วย
- กระดานดำ
 - รูปภาพ
 - ของจริง ได้แก่
 - ของจำลอง ได้แก่
 - อื่น ๆ
-

2. อื่น ๆ ที่ได้สังเกตเห็นได้
-
-
-
-
-

**แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทย
ภาคปฏิบัติ ในระดับนาฏศิลป์ชั้นสูง**

แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนชุดนี้ มีทั้งหมด 3 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของอาจารย์
- ตอนที่ 2 เป็นการสังเกตพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทย
ภาคปฏิบัติ
- ตอนที่ 3 สภาพแวดล้อมของชั้นเรียน

สังเกตครั้งที่

วันที่ เดือน พ.ศ.2536 เวลา น.

ผู้สังเกตการสอน

วิชาที่สังเกต [] ภาคทฤษฎี [] ภาคปฏิบัติ

ระยะเวลาที่สังเกต

ชื่อผู้สอน

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้สอน

1. วิทยาลัยนาฏศิลป์
2. เพศ

☐ ชาย	☐ หญิง
------------------------------	-------------------------------
3. วุฒิกการศึกษา

☐ ประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง	☐ ปริญญาตรี
☐ ปริญญาโท	☐ อื่น ๆ
4. ประสบการณ์การสอนนาฏศิลป์ไทย

☐ 1-5 ปี	☐ 5-10 ปี
☐ 11-15 ปี	☐ 16-20 ปี
☐ 21 ปีขึ้นไป	
5. นอกจากการสอนนาฏศิลป์ไทยแล้วทำหน้าที่

☐ ควบคุมและแต่งตัวผู้แสดง	☐ เป็นผู้แสดง
☐ อธิการ	☐ ฝึกซ้อมการแสดง
☐ อื่น ๆ	
6. จำนวนชั่วโมงที่ต้องสอนใน 1 สัปดาห์

☐ ภาคทฤษฎี	คาบ/สัปดาห์
☐ ภาคปฏิบัติ	คาบ/สัปดาห์

ตอนที่ 3 สภาพแวดล้อมของชั้นเรียน

1. สภาพแวดล้อมของห้องเรียนภาคปฏิบัติ

1.1 สภาพห้องฝึกซ้อม

.....
.....
.....

จำนวนผู้เรียน

.....
.....
.....

ขนาดและรูปร่างของห้องเรียน

.....
.....
.....

กระจก

.....
.....
.....

อากาศภายในห้อง

.....
.....

อื่น ๆ

.....
.....

- 1.2 วัสดุอุปกรณ์การสอน
ประกอบด้วย
 - [] เครื่องบันทึกเสียง
 - [] ไม้เคาะจังหวะ
 - [] อื่น ๆ

- 2. อื่น ๆ ที่สังเกตได้
.....
.....
.....
.....
.....

ภาคผนวก ค

รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ให้สัมภาษณ์

รายนามผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ให้สัมภาษณ์

1. นางเจलय ศุขะวณิช ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร
2. นางสาว จำเรียง นุชประดับ ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร
3. นางสาว นิตยา จามรมาน ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร
4. นายกรี วรรณริน ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร
5. นายจตุพร รัตนวราหะ ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร
6. นายอุดม อังศุธร อาจารย์ 2 ระดับ 6 อาจารย์ประจำวิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ กรมศิลปากร
7. นายเสรี หวังในธรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านคีตศิลป์ กองการสังคีต กรมศิลปากร
8. นายประเมษฐ์ บุญชัย อาจารย์ 2 ระดับ 6 อาจารย์ประจำวิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ กรมศิลปากร
9. นางสาว เวณิกา บุญนาค หัวหน้าหมวดวิชาละคร (พระ) วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ
10. นางนพวรรณ รุจิภักดิ์ รักษาการผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายปกครอง วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช
11. นายอนุสรณ์ สกุณิน หัวหน้าภาควิชานาฏศิลป์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช
12. นางวรรณชรีย์ ดิลกศิลป์ หัวหน้าหมวดวิชานาฏศิลป์ไทย (ละคร) วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย

13. นายกิตติพงษ์ ไตรพงษ์ หัวหน้าภาควิชานาฏศิลป์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์
สุโขทัย
14. นายยุทธศิลป์ จันทวิจิตร อาจารย์ 2 ระดับ 6 อาจารย์ประจำวิทยาลัย
นาฏศิลป์ร้อยเอ็ด
15. นางฉวีวรรณ สุขย์ประภา หัวหน้าภาควิชานาฏศิลป์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด

ภาคผนวก ง

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

พฤติกรรมกรรมการสอนนาฏศิลป์ไทยในวิทยาลัยนาฏศิลป์

ผู้ให้สัมภาษณ์ อาจารย์ เฉลย ศุขวงษ์
 ตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย กรมศิลปากร อายุ 89 ปี
 ปฏิบัติหน้าที่ สอนนาฏศิลป์ไทย (ละคร) ภาคปฏิบัติ
 วันที่สัมภาษณ์ วันที่ 7 มีนาคม 2536

1. วิธีสอนนาฏศิลป์ไทย

ถาม อาจารย์คิดว่าหลักการสอนวิชานาฏศิลป์ไทยที่ดี ที่ยึดถือปฏิบัติมาตั้งแต่สมัยโบราณ เป็นอย่างไร

ตอบ การสอนให้รำเพลงช้า เพลงเร็ว โดยโบราณถือว่าเป็นหลักของวิชานาฏศิลป์ไทยคล้ายกับการสอนให้เด็กเริ่มเรียน นัฏยชนะไทย เพราะแม้ท่าทั้งหมดของการรำ อยู่ในเพลงช้าและเพลงเร็วทั้งสิ้น

ถาม อาจารย์มีการเตรียมการสอนในแต่ละบทเรียนหรือไม่ อย่างไร

ตอบ เตรียมอุปกรณ์ คือ เครื่องบันทึกเสียง แถบบันทึกเสียง สำหรับทำรำไม่ต้องเตรียมเพราะอยู่ในใจอยู่แล้ว

ถาม อาจารย์มีวิธีการแบ่งลำดับขั้นตอนในการสอนแต่ละบทเรียนอย่างไร

ตอบ สอนจากง่ายไปหายาก เริ่มจากการสอนเพลงช้า เพลงเร็ว เชิด เสมอ ระบำสี่บท แล้วจึงสอนเพลงที่ยากขึ้นตามลำดับเป็นขั้น ๆ

ถาม อาจารย์มีเทคนิคการสอนปฏิบัตินาฏศิลป์ละครแต่ละชุดอย่างไร

ตอบ เทคนิคการสอนรำคือ การรำให้ดูเป็นแบบอย่างและการจับท่ารำให้ผู้เรียนปฏิบัติให้ถูกต้อง เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องในการรำ โดยเฉพาะรำเดี่ยวจะต้องจับผู้เรียนให้มาก ระบำเบ็ดเตล็ด คำนี้ถึงความพร้อมเพรียงเป็นสำคัญ ส่วนการแสดงเป็นชุดเป็นตอน ให้ความสำคัญเหมาะสมกับบทบาท การคัดเลือกผู้แสดงเป็นพระเอก นางเอก เป็นตัวพ่อ ตัวแม่

2. หลักสูตรการเรียนการสอน

ถาม อาจารย์คิดว่าวิชาในหลักสูตรสาขานาฏศิลป์ไทยภาคทฤษฎีจะเป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพในอนาคตมากน้อยเพียงใด

ตอบ สมัยก่อนไม่มีหลักสูตร การฝึกหัดเป็นเวลา เริ่มตั้งแต่ 6.00-8.00 น. จากนั้นเรียนหนังสือถึง 11.00 น. จึงรับประทานอาหารเช้า และเริ่มซ้อมละครอีกครั้งเวลา 13.00-16.00 น. ในช่วงกลางวัน ถ้าเจ้านายเรียกเข้ามาซ้อมก็ต้องมาซ้อมรำอีก ไม่มี

การเรียนทฤษฎีนาฏศิลป์ไทยเหมือนในปัจจุบัน

ถาม อาจารย์คิดว่า การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยภาคปฏิบัติในปัจจุบันมี ปัญหาอะไรบ้าง

ตอบ ปัจจุบันมีหลักสูตรและกำหนดเวลาในการเรียน เวลาในการฝึกซ้อมมีน้อย ลง จะเรียกมาซ้อมตอนไหนไม่ได้เหมือนสมัยโบราณ

ถาม การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทย ควรมีสถานแวดล้อมของชั้นเรียนอย่างไร

ตอบ ห้องสำหรับใช้ในการฝึกซ้อมการรำควรเป็นห้องกว้าง ๆ สมัยโบราณ ถ้า ไม่มีสถานที่ฝึกซ้อมจะลงไปฝึกซ้อมกันที่สนามเพื่อให้รำได้อย่างสะดวก มือไม่กำยกันและจัดแถว ในการรำได้สวยงาม

3. การปลูกฝังความมีวินัยและคุณธรรม

ถาม อาจารย์คิดว่า อาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทยในสมัยโบราณมีการปลูกฝัง คุณธรรมแก่ผู้เรียนอย่างไร

ตอบ สมัยโบราณลูกศิษย์จะรักและกลัวครูยิ่งกว่าพ่อแม่เพราะต้องไปอยู่ที่บ้านหรือ ในวังกับครู และปฏิบัติตามตารางเวลาอย่างเคร่งครัด เวลา 05.00 น. จะสิ้นกระดิ่งที่ 1 เพื่อให้ตื่นนอน ล้างหน้าและอาบน้ำให้เรียบร้อย 6.00 น. ก็จะสิ้นกระดิ่งให้ลงไปฝึกซ้อมที่ สนาม ลูกศิษย์ทุกคนจะต้องปฏิบัติตาม

4. ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

ถาม การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยในสมัยโบราณ ผู้สอนกับผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ กันมากน้อยเพียงใด

ตอบ มีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น เหมือนแม่กับลูก ครูมีอำนาจสิทธิ์ในการดู ว่า ติ หยิก ช่วน ได้โดยผู้เรียนไม่มีสิทธิ์อุทธรณ์อะไรทั้งสิ้น

ถาม อาจารย์มีวิธีการประเมินผลการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยอย่างไร และมี เกณฑ์ในการประเมินผลอย่างไร

ตอบ สมัยโบราณไม่มีการสอบ มีแต่การแสดงอย่างเดียว และเป็นการเล่นถวาย เจ้านายเท่านั้น

แบบสัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ อาจารย์ จำเรียง นุชประดับ
 ตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย กรมศิลปากร อายุ 76 ปี
 ปฏิบัติหน้าที่ สอนนาฏศิลป์ไทย (ละคร) ภาคปฏิบัติ
 วันที่สัมภาษณ์ วันที่ 8 มีนาคม 2536

1. วิธีสอนนาฏศิลป์ไทย

ถาม อาจารย์คิดว่าหลักการสอนวิชานาฏศิลป์ไทยที่ดี ที่ยึดถือปฏิบัติตั้งแต่สมัยโบราณคืออะไร

ตอบ การรำเพลงช้า เพลงเร็ว ถือว่าเป็นรากฐานของการรำละคร เพราะจะทำให้วงเหลียมครุ จังหวะ ลีลาท่ารำของผู้เรียนถูกต้องและสวยงาม โดยครูจะต้องจับผู้เรียนแบบตัวต่อตัวเพื่อแก้ไขท่ารำที่ยังบกพร่อง

สมัยก่อนจะต้องรำเพลงช้า เพลงเร็วทุกวัน เริ่มตั้งแต่ 6.00 น. และเรียนร่วมกับรุ่นพี่ ไม่มีการเรียนหนังสือ กลางคืนฝึกรำตีบทละคร ในการรำรำย รำเชิดฉิ่ง เมฆลา เรียงตามลำดับขั้น

ถาม อาจารย์มีการเตรียมการสอนในแต่ละบทเรียนหรือไม่ อย่างไร

ตอบ มีการทบทวนท่ารำกันก่อน

ถาม อาจารย์มีเทคนิคการสอนปฏิบัตินาฏศิลป์ละครแต่ละชุดอย่างไร

ตอบ คือ การจับท่ารำให้ผู้เรียน และการอธิบายประกอบ เช่น เวลาประเท้าให้อยู่ระดับครึ่งนั่ง หัวเข้าตรงกับระดับปลายเท้า และต้องดูให้ทั่วถึงผู้เรียนทุกคน โดยเฉพาะการสอนรำเดี่ยว ลีลาสำคัญมาก ครูจะต้องจับท่ารำให้เด็ก เพราะถ้าไม่จับเด็กจะไม่รู้ว่าตนเองมีข้อบกพร่องตรงไหน การรำให้ดูอย่างเดียวเด็กจะจำไม่ได้ มือของครูถือว่าเป็นยาวิเศษ นอกจากนี้การรำเดี่ยวควรให้ผู้เรียนได้รับทบทวนหรือลักษณะของเพลงด้วย ส่วนการสอนประเภทระบำ จังหวะ ความพร้อมเพรียง และการแปรแถวมีความสำคัญมากกว่าลีลา ท่ารำการแสดงเป็นชุดเป็นตอน สำคัญอยู่ที่การเลือกเด็กที่มีพรสวรรค์ เลือกให้ตรงกับบทบาท เช่น เล่นเป็นตัววิหิงษา ซึ่งเป็นละครในจะต้องเลือกผู้ที่มีรูปร่างหน้าตาสวย น่องเรียว หน้ารูปไข่ ปลายนิ้วสวย แขนโก่ง เพราะเป็นบทเด่น

2. หลักสตรการเรียนการสอน

ถาม อาจารย์คิดว่า การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยภาคปฏิบัติในปัจจุบันมีปัญหาอะไรบ้าง

ตอบ การรับนักเรียนในปัจจุบัน รับเข้าตั้งแต่ชั้นมัธยมปีที่ 1 ซึ่งเป็นเด็กโต ความนุ่มนวลอ่อนช้อยจึงมีน้อย การฝึกหัดทำได้ยากกว่าโบราณ ซึ่งรับชั้นประถมปีที่ 5 ส่วนใหญ่จะได้แต่ท่ารำ หลักสูตรระบบหน่วยกิตเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ความสวยงามของท่ารำด้อยลงไป เพราะครูต้องสอนให้ครบตามชั่วโมงตามหลักสูตร มีแต่ปริมาณ แต่คุณภาพน้อยลง เนื่องจากมีเวลาเรียนน้อย เรียนแล้วผ่าน ไม่มีการฝึกหัดบ่อย ๆ ทำให้ลืมนำ นอกจากนั้นการเรียนระบบหน่วยกิตจะไม่มีสอบตก เพราะผู้เรียนสามารถซ่อมได้ ทำให้ขาดความกระตือรือร้น

ถาม การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทย ควรมีสภาพแวดล้อมของชั้นเรียนอย่างไร

ตอบ ห้องเรียนควรจะไปรุ่ง กว้าง มีกระจกเพื่อให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นมากขึ้น อุปกรณ์ควรมีครบได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง แถบบันทึกเสียง และที่สำคัญควรมีอุปกรณ์จริงที่ใช้ประกอบการสอนเพลงนั้น ๆ เช่น เพลงลงสรอง มีน้ำอบ แป้ง ควรสอนให้ผู้เรียนได้รู้จักวิถีการหยิบ วิธีการการใช้ตัว

3. การปลูกฝังความมีวินัยและคุณธรรม

ถาม อาจารย์คิดว่า อาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทยในสมัยโบราณมีการปลูกฝังคุณธรรมแก่ผู้เรียนอย่างไร

ตอบ การสอนนาฏศิลป์ไทยครูจะต้องจับท่ารำให้ผู้เรียน และก็นำอธิบาย รวมทั้งอบรมไปด้วย ในเรื่องการนับถือครูอาจารย์ บิดามารดาว่านี่ มีความกตัญญูต่อครูโดยการรับใช้ครู นอกจากนี้จะต้องมีความซื่อสัตย์และอดทน โดยเฉพาะความอดทนต้องมีทั้งต่อครูและลูกศิษย์

4. ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

ถาม การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยในสมัยโบราณ ผู้สอนกับผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด

ตอบ สมัยก่อนครูจะรักลูกศิษย์ ลูกศิษย์ก็จะรักครู ผู้เรียนบางคนอาศัยอยู่กับครู ครูจะแต่งตัวให้ ซื้อมนมาให้ลูกศิษย์ ลูกศิษย์ก็จะปรนนิบัติครู แต่ปัจจุบันผู้เรียนต้องเรียนวิชามากขึ้น ความสนิทสนมกับครูจึงลดน้อยลงไป

5. การประเมินผล

ถาม อาจารย์มีเกณฑ์ในการประเมินผลอย่างไร

ตอบ แบ่งคะแนนออกเป็นส่วน ๆ คือ คะแนนจังหวะ ความถูกต้องของท่ารำ ลีลา ความอ่อนช้อย และเวลาเรียน ถ้ามาสม่่าเสมอจะมีคะแนนพิเศษ เพราะแสดงถึงความขยันหมั่นเพียร

แบบสัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ อาจารย์ อุดม อังศุธร
 ตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 6 อาจารย์ประจำวิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ อายุ 52 ปี
 ปฏิบัติหน้าที่ สอนนาฏศิลป์ไทยภาคปฏิบัติ (โขน)
 วันที่สัมภาษณ์ วันที่ 12 มีนาคม 2536

1. วิธีสอนนาฏศิลป์ไทย

ถาม อาจารย์คิดว่าหลักการสอนวิชานาฏศิลป์ไทยที่ดี ที่ยึดถือปฏิบัติมาตั้งแต่สมัยโบราณ คืออะไร

ตอบ หลักการสอนที่สำคัญคือ การปฏิบัติซ้ำ ๆ เพื่อให้เกิดความชำนาญ โดยเฉพาะการสอนรำเพลงช้า เพลงเร็ว ถือเป็นหัวใจของการเรียนนาฏศิลป์จะต้องรำซ้ำ ๆ ทิ้งไม่ได้ เมื่อเกิดความชำนาญในท่าพื้นฐานต่าง ๆ เหล่านี้แล้วก็จะสามารถแตกแขนงออกไปได้เอง

ถาม อาจารย์มีการเตรียมการสอนในแต่ละบทเรียนหรือไม่

ตอบ ไม่มีการเตรียมการสอน เพราะสอนไปตามหลักสูตร ส่วนท่ารำต่าง ๆ อยู่ในสมอง และมีความชำนาญอยู่แล้ว

ถาม อาจารย์มีวิธีการแบ่งลำดับขั้นตอนในการแสดงแต่ละบทเรียนอย่างไร

ตอบ มีการนำเข้าสู่บทเรียนเล็กน้อย เช่น จะต่อเพลงอะไร จะอธิบายว่าใช้ในโอกาสอะไร เพลงมีความหมายอย่างไร จากนั้นต่อท่ารำโดยรำให้ดู ผู้เรียนรำตาม แล้วทบทวนจนกว่าจะรำได้ จึงต่อท่าใหม่ การประเมินผลในช่วงโหม่งเรียนจะสังเกตจากการรำว่าจำได้หรือยัง มีความสนใจในการเรียนหรือไม่ แต่ปัจจุบันมีเวลาทบทวนน้อย บางครั้งจะต้องต่อไปเรื่อย ๆ ซึ่งที่จริงการเรียนนาฏศิลป์ไทยต้องจำให้ได้ เพราะไม่มีตำราให้ดู ค้นคว้าใช้วิธีการจำเพียงอย่างเดียว ผู้เรียนจึงต้องหาเวลาทบทวนด้วยตัวเอง สำหรับการประเมินผลโดยการสอบ จะทำหลังจากต่อจนจบเพลงแล้ว จะสอบเลข อาจสอบเป็นรายบุคคลหรือกลุ่ม ตามแต่เพลงที่ต่อ เช่น ประเภทรำเดี่ยวก็จะสอบทีละคน

ถาม อาจารย์มีเทคนิคการสอนโขนแต่ละชุดอย่างไร

ตอบ ทำจากยากให้เป็นง่าย โดยสอนให้จับหลักให้ได้ เช่น ทำยิ้ม ทำเข้าอกจะต้องใช้มือซ้ายเสมอ ผู้เรียนจะได้ต่อเมื่ออยู่ใกล้ชิดกับครูเท่านั้น เทคนิคอีกประการหนึ่งคือการจับท่ารำให้ผู้เรียน ครูแต่ละคนจะมีวิธีการจับท่ารำให้ผู้เรียนต่างกัน เพราะไม่มีการสอนวิธีการ จะต้องใช้การสังเกตด้วยตนเอง การแก้ไขจุดบกพร่องของผู้เรียนแต่ละจุด ครูสามารถใช้อวัยวะทุกส่วนในร่างกายครู ได้แก่ มือ เข่า คอ ก้น เป็นต้น แก้ไขโดยการกดไปที่จุดบกพร่องของผู้เรียนได้

ถาม อาจารย์คิดว่าการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยในปัจจุบันมีปัญหาอะไรบ้าง

ตอบ ปัญหาด้านเวลาเรียน ที่จริงหลักสูตรกำหนดไว้เพียงพอ แต่เด็กมีกิจกรรมมาก ทำให้ขาดเรียนบ่อย ในด้านหลักสูตรระบบหน่วยกิตไม่เหมาะสมกับการสอนภาคปฏิบัติ เพราะมีหลักสูตรบังคับ ทำให้มีเวลาฝึกหัดน้อย เด็กไม่สามารถจำท่ารำได้ทุกคน ก็ต้องต่อเพลงให้ครบตามหลักสูตร ได้แต่ท่ารำ ลีลาไม่ค่อยมี ส่วนจำนวนนักศึกษากับจำนวนครู มีอัตราส่วนพอดีกัน แต่เนื่องจากครูบางคนมีกิจกรรมพิเศษอื่น ๆ จึงทำให้มีจำนวนลดลง ต้องรับผิดชอบผู้เรียนมากเกินไป นอกจากนี้สถานที่เรียนโดยเฉพาะการฝึกโยน มีที่เรียนน้อยต้องมาเรียนรวมกัน ทำให้รบกวนกันเวลาเปิดเครื่องบันทึกเสียง

ถาม การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยควรมีสถานแวดล้อมของชั้นเรียนอย่างไร

ตอบ สถานที่ฝึกซ้อมควรกว้าง ๆ และมีความเป็นส่วนตัว มีอุปกรณ์การสอน คือ เครื่องบันทึกเสียง ม้วนเทป ไม้เคาะจังหวะ และควรมีวงดนตรีไทยมาบรรเลงด้วย เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักและเคยชินกับทำนองและจังหวะดนตรี

3. การปลูกฝังความมีวินัยและคุณธรรม

ถาม อาจารย์คิดว่า การสอนนาฏศิลป์ไทยในปัจจุบัน มีการปลูกฝังความมีวินัย และการปลูกฝังด้านคุณธรรมแก่ผู้เรียนอย่างไร

ตอบ ความกตัญญูเป็นหัวใจของทั้งครูและผู้เรียน การเรียนในสมัยโบราณผู้เรียนจะดุต้อย่างครู และจะรับใช้ครู ครูจะสอนทุกอย่างในการดำรงชีวิตประจำวัน นอกจากนี้คือสอนให้มีวินัย มีความเคารพกันในระหว่างรุ่นพี่รุ่นน้อง

4. ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

ถาม ในสมัยโบราณผู้สอนกับผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด และในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้าง

ตอบ สมัยโบราณมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด สอนแบบพ่อแม่สอนลูก ผู้เรียนต้องอยู่คอยรับใช้ครูตลอดเวลา แต่ปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปสอนแบบครูกับลูกศิษย์ไม่มีความผูกพันต่อกันเหมือนโบราณ

5. การประเมินผล

ถาม อาจารย์มีวิธีการประเมินผลการเรียนการสอนอย่างไร และมีเกณฑ์อย่างไรบ้าง

ตอบ ประเมินผลโดยการสอบ มีคะแนนความจำ ความถูกต้องของท่ารำ ลีลา ความสวยงาม และจังหวะ แต่ละชุดอาจมีความแตกต่างกัน เช่น สอบเพลงระบำต่าง ๆ จะดูความพร้อมเพรียงเป็นสำคัญ

แบบสัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ อาจารย์ ประเมษฐ์ บุษยชัย
 ตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 6 อาจารย์ประจำวิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ อายุ 45 ปี
 ปฏิบัติหน้าที่ สอนนาฏศิลป์ไทย (โขน) ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ
 วันที่สัมภาษณ์ วันที่ 15 มีนาคม 2536

1. วิธีสอนนาฏศิลป์ไทย

ถาม อาจารย์คิดว่าหลักการสอนวิชานาฏศิลป์ไทยที่ดี ที่ยึดถือปฏิบัติมาตั้งแต่สมัยโบราณคืออะไร

ตอบ หลักการสอนนาฏศิลป์ไทย คือ การสอนให้ทำตามอย่างโดยครูทำให้ดูก่อน สมัยโบราณยังไม่มี การเรียนทฤษฎีทางนาฏศิลป์ เพราะคัมภีร์ต่าง ๆ ยังไม่มีมาก ภายหลังจึงได้รวบรวมหลักต่าง ๆ เป็นหมวดหมู่ และสอนผู้เรียนเป็นวิชาทฤษฎี

ถาม อาจารย์มีการเตรียมการสอนในแต่ละบทเรียนหรือไม่และมีวิธีการอย่างไร

ตอบ การสอนในภาคทฤษฎีต้องอ่านหนังสือมาก ๆ และควักตุ้ตุดประสงค์ของรายวิชาที่กำหนดไว้ นำมาแตกออกเป็นข้อย่อย ๆ

การสอนในภาคปฏิบัติ ครูในสมัยโบราณไม่ค่อยอธิบาย ปฏิบัติให้ดูอย่างเดียว แต่ในปัจจุบันต้องมีการเตรียมการหาวิธีการพูด อธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจโดยนำหลักจิตวิทยามาใช้

ถาม อาจารย์มีวิธีการแบ่งลำดับขั้นตอนการสอนแต่ละบทเรียนหรือไม่ อย่างไร

ตอบ ลำดับขั้นตอนการสอนภาคทฤษฎี มีการนำเข้าสู่บทเรียน โดยใช้ทักษะกระบวนการสอน ใช้อุปกรณ์เป็นบางครั้ง ส่วนใหญ่ให้ดูจากของจริง เวลาประมาณไม่เกิน 10 นาที การสอนโดยใช้วิธีการอธิบายและสาธิต มีเอกสารประกอบ มีการบอกให้จดในส่วนที่เป็นเนื้อหาเพิ่มเติม รายละเอียดเกร็ดย่อยหรือเล่าประสบการณ์ต่าง ๆ การสรุปจะเน้นข้อสำคัญในแต่ละช่วง แล้วจึงมาสรุปรวมตอนท้ายอีกครั้ง ส่วนการประเมินผลใช้วิธีการสังเกต ผู้เรียน ความสนใจ การถามคำถาม และการตอบคำถาม บางชั่วโมงอาจให้ผู้เรียนออกมาพูดสรุป หรือให้ตอบแบบสอบถาม

ลำดับขั้นตอนการสอนภาคปฏิบัติ การนำเข้าสู่บทเรียนสำหรับบทเรียนที่จะต่อใหม่จะพูดถึงประวัติความเป็นมาของชุดนั้น ๆ ส่วนเนื้อเนลงจะให้เตรียมมาล่วงหน้า เพราะนักศึกษาจะต้องรู้จากการลงทะเบียนว่าในเทอมนี้จะเรียนชุดใดบ้างอยู่แล้ว ครูจะเล่าเกร็ดย่อยต่าง ๆ แล้วจึงเริ่มต่อโดยให้ผู้เรียนเลียนแบบ และให้ปฏิบัติเองเป็นการทบทวน เมื่อต่อจนจบเพลงแล้วจึงสอบเก็บคะแนน ถ้าจบภายในคาบเวลานั้น อาจมีการสอบเลยเพราะชั้นสูง

มีหลักสูตรมาก แต่ถ้ายังไม่จบก็จะประเมินผลโดยการสังเกตความสนใจ

ถาม อาจารย์มีเทคนิคการสอนโขนแต่ละชุดอย่างไร

ตอบ คือการอธิบายให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและซาบซึ้งในบทเรียนชุดนั้น ๆ แล้วจึงต่อทำโดยทำตามแบบครู จากนั้นจึงเก็บรายละเอียดปลีกย่อย หรือข้อบกพร่องต่าง ๆ การรำเดี่ยวเน้นด้านเทคนิคและลีลามาก ระบุว่าเบ็ดเตล็ด เน้นด้านความพร้อมเพรียง ส่วนการแสดงเป็นชุดเป็นตอน จะให้ผู้เรียนไปหาข้อมูลในชุดนั้น ๆ ไปหาวิทยากรที่เป็นครูอาจารย์ ซึ่งเคยแสดงเป็นตัวนั้น ๆ แล้วถ่ายทอดมา ซึ่งนักศึกษาที่มีพรสวรรค์ก็จะสามารถถ่ายทอดมาได้มาก เป็นการให้เด็กไปค้นคว้าด้วยตนเอง รู้จักจัดการแสดงและการทำงานร่วมกัน

การจับท่ารำ เป็นเทคนิคที่สำคัญมากอีกประการหนึ่ง ครูสมัยโบราณถ้าไม่สนใจก็จะไม่บอกวิธีการแก้จุดบกพร่องต่าง ๆ ของร่างกายผู้เรียนต้องใช้วิธีการสังเกตเอง แต่ปัจจุบันต้องบอกเด็ก เด็กแต่ละคนมีจุดบกพร่องต่างกัน เช่น คนตัวเตี้ย เวลารำก็ไม่ควรย่อมาก วงแขนยื่นออกไปกว่าปกติ เป็นต้น

2. หลักสูตรการเรียนการสอน

ถาม อาจารย์คิดว่า วิชาในหลักสูตรสาขานาฏศิลป์ไทยภาคทฤษฎีจะเป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพในอนาคตมากน้อยเพียงใด

ตอบ หลักสูตรจัดเพื่อเตรียมให้นักศึกษามีความรู้ทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติควบคู่กันไป ซึ่งจุดใหญ่ต้องการให้สำเร็จการศึกษาออกไปเป็นครู หลักสูตรจึงต้องสนองด้านนี้มาก และสามารถนำไปใช้ได้โดยตรง แต่ถ้าไปประกอบอาชีพอื่นก็สามารถนำไปใช้เป็นความรู้หรือประกอบกับวิชาอื่น ๆ ได้

ถาม อาจารย์ดำเนินการสอนโดยยึดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและวัตถุประสงค์ของรายวิชาหรือไม่

ตอบ วัตถุประสงค์เป็นสิ่งสำคัญที่สุดทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ โดยต้องตั้งวัตถุประสงค์ให้ออกมาชัดเจน ถ้าไม่สามารถตีความได้การสอนในแต่ละวิชาก็จะซ้ำกัน ต้องรู้ขอบข่ายของวิชาที่จะสอน เพราะถ้าเข้าใจวัตถุประสงค์จะทำให้สอนได้ตรงทั้งในความลึกและกว้างของวิชานั้น ๆ

ถาม อาจารย์คิดว่า การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยภาคปฏิบัติในปัจจุบันมีปัญหาอะไรบ้าง

ตอบ มีปัญหาด้านเวลาเรียน เนื่องจากวิทยาลัยนาฏศิลป์มีกิจกรรมมาก ทั้งของวิทยาลัยเอง และกิจกรรมร่วมกับกองการสังคีต ทำให้เด็กต้องขาดเรียนบ่อย เวลาไม่พอ

ถาม การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทย ควรมีสถานแวดล้อมของชั้นเรียนอย่างไรบ้าง

ตอบ ห้องเรียนของภาคทฤษฎี ควรเป็นห้องที่มีอุปกรณ์พร้อมได้แก่ เครื่องฉาย และจอสไลด์ รูปภาพต่าง ๆ ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการปฏิบัติควรใช้ของจริงมาสาธิตให้นักศึกษาดู ตัวอย่าง ส่วนสถานที่เรียนและฝึกซ้อมในภาคปฏิบัติควรกว้าง มีความเป็นส่วนตัวไม่เรียนปนกัน และเป็นห้องกระจก เพื่อให้นักศึกษาได้ดูและแก้ไขตนเอง มีอุปกรณ์ เครื่องบันทึกเสียง แถบ บันทึกเสียง ไมค์คาเซต และควรมีห้องสำหรับใช้ฝึกซ้อมการแสดงเป็นเรื่องราว มีเครื่องดนตรีไว้อย่างถาวร ไม่ต้องเคลื่อนย้าย

3. การปลูกฝังความมีวินัยและคุณธรรม

ถาม อาจารย์คิดว่า อาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทยในสมัยโบราณมีการปลูกฝังคุณธรรมแก่ผู้เรียนอย่างไร

ตอบ การสอนในภาคทฤษฎี ครูสามารถปลูกฝังความมีวินัยและคุณธรรมได้โดยการบอกเล่า ยกตัวอย่างสิ่งที่ตั้งถาม และให้เห็นตัวอย่างที่ไม่ดีควบคู่ไปด้วย โดยนำหลักสัจธรรมความเป็นจริงในพุทธศาสนาเข้ามาสอน เพราะคนย่อมมีทั้งสิ่งที่ดีและไม่ดีประกอบกัน

การสอนในภาคปฏิบัติ สอนให้รู้จักการอ่อนน้อมถ่อมตน รู้จักเด็กรู้จักผู้ใหญ่ ความกตัญญูต่อครูอาจารย์ ความมีระเบียบวินัย ฝึกให้นั่งกราบ ไหว้ ขอบคณครุเมื่อเรียนเสร็จ มีการขอกุญแจเมื่อมีการแสดงร่วมกับครูหรือรุ่นพี่ การล่องเกินกันในระหว่างการแสดง เป็นต้น ปัจจุบันก็ยังมีการปลูกฝังในลักษณะเดิม แต่เนื่องจากผู้เรียนมีจำนวนมากขึ้น และมีเวลาอยู่กับครูน้อยลง ทำให้ผู้เรียนมีการซึมซับในการปลูกฝังด้านนี้น้อยลงด้วย

4. ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

ถาม การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยในสมัยโบราณ ผู้สอนกับผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด

ตอบ สมัยโบราณผู้สอนกับผู้เรียนมีความใกล้ชิดกันมาก อยู่ด้วยเหมือนครอบครัว เรียกว่า พ่อ แม่ แทนครู ส่วนในปัจจุบันมีปฏิสัมพันธ์กันลดน้อยลง ครูสอนนาฏศิลป์จะดูเหมือนครู แต่ต้องนำวิธีการต่าง ๆ มาใช้ทั้งการชม การปลอบ และขู่ อย่างไรก็ตามครูสอนนาฏศิลป์ยังมีความใกล้ชิดกับผู้เรียนมากกว่าครูสอนวิชาสามัญ เนื่องจากยังมีการแสดงร่วมกันและมีการถ่ายทอดเทคนิคพิเศษให้ผู้เรียนที่นอกเหนือจากในหลักสูตรนอกเวลาเรียนบ้าง ส่วนในด้านทฤษฎี ถ้าผู้เรียนไม่เข้าใจบทเรียนก็สามารถมาขอความรู้เพิ่มเติม ครูควรแนะนำแหล่งความรู้ให้ไปค้นคว้า

5. การประเมินผล

ถาม อาจารย์มีวิธีการประเมินผลการสอนนาฏศิลป์ไทยอย่างไร และมีเกณฑ์ในการประเมินผลอย่างไร

ตอบ การประเมินผลในภาคทฤษฎีมีการสัมภาษณ์ การสอบถาม การสังเกต เป็นรายบุคคล การทำกิจกรรม และการสอบย่อย สอบปลายภาค ส่วนภาคปฏิบัติจะประเมินในด้านความรู้ ความเข้าใจ ความแม่นยำของท่ารำ ความสวยงาม ความสนใจและความตั้งใจในการปฏิบัติ

แบบสัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ อาจารย์ เสรี หวังในธรรม
 ตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญด้านสังคีตศิลป์ กองการสังคีต กรมศิลปากร อายุ 56 ปี
 วันที่สัมภาษณ์ วันที่ 23 มีนาคม 2536

1. วิธีสอนนาฏศิลป์ไทย

ถาม อาจารย์คิดว่า หลักการสอนวิชานาฏศิลป์ไทยที่ดี ที่ยึดถือปฏิบัติมาตั้งแต่สมัยโบราณคืออะไร

ตอบ คือ การถ่ายทอดอย่างใกล้ชิด สมัยโบราณอยู่ใกล้ชิดกับครูมาก เรียกได้ว่าเกือบทั้งวัน กลางคืนบางครั้งก็ไปแสดงด้วยกัน จึงมีการถ่ายทอดอย่างชัดเจน เพราะศิลปะทุกแขนงจะต้องมีลักษณะต่อเนื่องจึงจะมีผลดี แต่ปัจจุบันมีผู้เรียนมากขึ้น การสอนก็ทำตามครูเป็นหมู่ พวก ตามเนื้อหาในหลักสูตรจะแทรกความซาบซึ้งเหมือนสมัยก่อนไม่ได้

ถาม อาจารย์มีเทคนิคการสอนปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยแต่ละชุดอย่างไร

ตอบ ต้องเรียนด้วยความเข้าใจ โดยครูอธิบายว่าทเรียนที่จะสอนคืออะไร มีความเป็นมาอย่างไร ใช้อย่างไรผิด ใช้อย่างไรผิด การถ่ายทอดก็ต้องเคี่ยวจนกว่าจะได้ ไม่จำกัดเรื่องเวลา

การรำเดี่ยว ครูจะต้องคัดเลือก เพราะศิลปะไม่สามารถถ่ายทอดได้ทุกคน ขึ้นอยู่กับกำลังและความตั้งใจของทั้ง 2 ฝ่ายคือ ผู้สอนกับผู้เรียน

ระบำ ต้องทำความเข้าใจกับผู้เรียน เช่น สอนระบำกวาง ต้องสอนว่าทำนั้นกวางทำอะไร ชูนิ้ว 2 นิ้ว หมายถึงอะไร ต้องอธิบายให้รู้ความหมาย

ละครหรือการแสดงเป็นชุดเป็นตอน การอ่านบทเป็นหัวใจสำคัญ ความชัดเจน อักขระ จังหวะการพูด การตีบทให้แตก จึงจะสามารถถ่ายทอดอารมณ์ผู้คนได้อย่างชัดเจน ส่วนใหญ่จะไม่ทำความเข้าใจบท รำไปตามบทเท่านั้น ทำให้ไม่ได้อารมณ์ตามบทบาทตัวละคร

2. หลักสูตรการเรียนการสอน

ถาม อาจารย์คิดว่าการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยภาคปฏิบัติในปัจจุบันมีปัญหาอะไรบ้าง

ตอบ ปัญหาเวลาในการฝึกหัด การถ่ายทอดไม่พอ ต้องเจียดเวลาให้วิชาอื่น วิทยาลัยนาฏศิลป์เป็นที่เดียวในโลก ที่สร้างคนให้เป็นสมมติเทพ เป็นพระ นาง ยักษ์ ลิง จึงควรฝึกด้านนาฏศิลป์ให้มาก ๆ สดวิชาอื่นลง โดยเฉพาะวิชาสามัญควรเรียนในระดับชั้นต้น

และชั้นกลาง พอถึงระดับชั้นสูงควรแยกสาย เป็นสายครุและสายศิลปิน เด็กแต่ละคนจะมีฝีมือ ความเก่งไม่เท่ากัน ก็ควรจะไปตามความถนัด ใครสอนเก่ง ก็ไปทางสายวิชาการ คนที่รำ เก่งไปทางสายศิลปิน ส่วนคนที่เป็ศิลปินพออายุมาก ก็กลับมาทำหน้าที่สอนหมุนเวียนกันไป

ถาม อาจารย์คิดว่าการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทย ควรมีสภาพแวดล้อมของ ชั้นเรียนอย่างไร

ตอบ ควรจะเป็นห้องกระจก เพราะครุคนเดียวไม่พอ ถ้าเด็กได้ตัดตัวเองด้วย จะมีการเปรียบเทียบตัวเองกับคนอื่น ทำให้เกิดการปรับปรุงตัว มีอุปกรณ์ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง เทปบันทึกเสียง วิกิทัศน์ สำหรับวงดนตรีควรนำมาใช้ในการซ้อมการแสดงเท่านั้น เพราะการเรียนต้องเป็นชั้น ๆ

3. ด้านการปลูกฝังความมีวินัยและคุณธรรม

ถาม อาจารย์คิดว่า อาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทย ในสมัยโบราณมีการปลูกฝัง คุณธรรมแก่ผู้เรียนอย่างไร

ตอบ ต้องสอนจรรยาบรรณของศิลปิน ที่สำคัญและควรยึดถือคือ ตรงเวลา รักษาหน้าที่ มีน้ำใจ การตรงต่อเวลามีความสำคัญ เพราะการแสดงจะต้องไปเป็นหมู่คณะ การ รักษาหน้าที่ ทำให้ตนเองมีขอบเขตไม่ก้าวก่ายหน้าทีกัน มีน้ำใจทำให้ช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น แต่ปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไป เพราะระบบการถ่ายทอดต่างกัน เมื่อก่อนกลัวครุ ครุจะมีความ เอื้อเฟื้อช่วยเหลือ เรียกว่า พ่อแม่ ปัจจุบันความสัมพันธ์ต่างออกไป ไม่ใกล้ชิดเหมือนเดิม ส่วนการปลูกฝังด้านวินัยต้องทำตั้งแต่ชั้นเล็ก ขึ้นอยู่กับครุที่ใช้วิธีการโดยไม่ต้องดูว่า การ รักสามัคคี นับถือรุ่นพี่ รุ่นน้อง เมื่อก่อนนับถือกันชัดเจน เดียวนี้หย่อนยานลง

4. ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

ถาม การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยในสมัยโบราณ ผู้สอนกับผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ กันมากน้อยเพียงใด

ตอบ สมัยก่อนเด็กจะมีความผูกพันกับครุสอนศิลปะมากกว่าครุสอนวิชาการมากกว่า 50-70% เพราะความใกล้ชิด กินนอนอยู่กับครุ เพราะครุต้องไปคอยคุมการแสดง คอยบอก ข้อบกพร่องหรือแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่ให้ผู้เรียน แต่ปัจจุบันมีลักษณะต่างคนต่างอยู่ ไม่มี ความสัมพันธ์กัน แม้กระทั่งครุด้วยกันเอง ครุปีแพทย์ ครุละคร ก็ต่างคนต่างสอน บางทีก็ไม่ เข้ากัน ระหว่างดนตรีกับท่ารำ ไม่มีความประสานสอดคล้องกัน นอกจากนี้หลักสูตรเป็น ส่วนหนึ่งที่ทำให้ขาดความสัมพันธ์กัน

5. การประเมินผล

ถาม อาจารย์มีวิธีการประเมินผลการสอนนาฏศิลป์ไทยอย่างไร

ตอบ ประเมินจากผลงานบนเวที มีคนเป็นผู้ตัดสินว่าแสดงเป็นอย่างไร

แบบสัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ อาจารย์ กริ วรคะริน
 ตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย กรมศิลปากร อายุ 79 ปี
 ปฏิบัติหน้าที่ สอนนาฏศิลป์ไทย (โขน) ภาคปฏิบัติ
 วันที่สัมภาษณ์ วันที่ 15 มีนาคม 2536

1. วิธีสอนนาฏศิลป์ไทย

ถาม อาจารย์คิดว่าหลักการสอนวิชานาฏศิลป์ไทยที่ดี ที่ยึดถือปฏิบัติมาตั้งแต่สมัยโบราณคืออะไร

ตอบ คือการสอนการฝึกหัดเบื้องต้นให้ปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ ได้แก่ การตบเข้าถองสะเอว เต็มเส้า ถีบเหลี่ยม หักข้อมือ เป็นต้น จากนั้นจึงฝึกตีบทต่าง ๆ

ถาม อาจารย์มีเทคนิคการสอนโขนแต่ละชด้อย่างไร

ตอบ การจับทำให้ผู้เรียน และก่อนการฝึกหัดจะต้องให้ผู้เรียนออกมำทำตั้งแต่ต้นจนจบเสียก่อนทุกครั้ง การฝึกหัดรำเดี่ยว เน้นด้านความสวยงาม และจับทำให้ถูกต้องประเภทระบำหรือการออกกราว เน้นจังหวะและความพร้อมเพรียงกัน ส่วนการแสดงเป็นชุดเป็นตอน เลือกจากผู้เรียนที่ได้คัดเลือกไว้แล้ว โดยในระหว่างการเรียนครูจะดุด่าทางการฝึกหัดไปด้วย เด็กคนไหนหัวไว รูปร่างดีก็หัดไว้เป็นพิเศษ คนไหนหัวช้าก็ให้เป็นตัวเลว พวกเขนหรือสับแปดมงกุฏ

2. หลักสตรการเรียนการสอน

ถาม อาจารย์คิดว่า การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยภาคปฏิบัติในปัจจุบันมีปัญหาอะไรบ้าง

ตอบ คือเด็กขาดเรียนบ่อย เพราะวิทยาลัยมีกิจกรรมมาก ครูจึงต้องสอนให้สม่ำเสมอ และเอาใจใส่เด็กมากกว่าปกติ

ถาม อาจารย์คิดว่า การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทย ควรมีสถานแวดล้อมของชั้นเรียนอย่างไร

ตอบ สถานที่เรียนต้องมีความกว้างใหญ่ และเป็นทีโล่ง ๆ ถ้ามีกระจกจะทำให้นักศึกษาได้ดูตัวเองปฏิบัติ สมัยโบราณมีโรงโขนให้ฝึกหัดด้วย อุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนคือ นุ่งผ้าแดง ไม้เคาะจังหวะเป็นอุปกรณ์ที่สำคัญในการให้จังหวะผู้เรียน เช่น ทำเก็บจะเคาะรัวไม้ ทำยัดกระทาบ ใช้จังหวะเคาะไม้ 1, 2 ซึ่งผู้เรียนทุกคนจะต้องทราบ ปฏิบัติอย่างพร้อมเพรียงและตรงกับจังหวะการเคาะไม้ สมัยก่อนยังไม่มีเทปใช้เครื่องดนตรีวง

ปีพาทย์มาซ่อม ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้เคยชินและสามารถจับจิ้งหะดนตรีได้ดีกว่าฟังจากเครื่องบันทึกเสียง

3. การปลูกฝังความมีวินัยและคุณธรรม

ถาม อาจารย์คิดว่า อาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทยในสมัยโบราณมีการปลูกฝังคุณธรรมแก่ผู้เรียนอย่างไร

ตอบ เวลาฝึกซ้อมเสร็จแล้วจะมีการกราบไหว้ครู มีการฝึกความอดทน นอกจากนี้สมัยโบราณถ้าผู้เรียนทำผิดจะถูกทำโทษโดยการตี แต่ปัจจุบันไม่มีการตี ใช้วิธีการอบรมสั่งสอน

4. ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

ถาม อาจารย์คิดว่าการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยในสมัยโบราณ ผู้สอนกับผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด

ตอบ สมัยโบราณมีความสัมพันธ์กันมาก เพราะไม่มีหลักสูตรการสอน หลักสูตรของครูอยู่ในใจ โดยครูจะดูว่าลูกศิษย์คนไหนมีฝีมือ ก็จะต่อเพลงหน้าพาทย์ให้อย่างไม่ปิดบัง ถ้าฝีมือไม่ดีก็จะไม่ต่อหน้าพาทย์ให้ แต่ในปัจจุบันผู้เรียนทุกคนต้องเรียนเหมือนกันตามที่หลักสูตรกำหนด ดังนั้นในสมัยโบราณลูกศิษย์ที่มีฝีมือดีมักจะไปอาศัยอยู่กับครูเพื่อต่อตำรา และคอยปรนนิบัติรับใช้ครู

5. การประเมินผล

ถาม อาจารย์มีวิธีการประเมินผลการสอนและเกณฑ์ในการประเมินผลอย่างไร

ตอบ ประเมินผลโดยการสอบ ซึ่งบทเรียนชุดหนึ่ง ๆ จะมีการสอบหลายครั้ง ดูความถูกต้องของตำรา จังหวะ และลีลาของผู้เรียน

แบบสัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ อาจารย์ เวนิกา ขุนนาค
 ตำแหน่ง หัวหน้าหมวดวิชาละคร (พระ) วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ อายุ 47 ปี
 ปฏิบัติหน้าที่ สอนนาฏศิลป์ไทยภาคปฏิบัติ (ละคร)
 วันที่สัมภาษณ์ วันที่ 17 มีนาคม 2536

1. วิธีสอนนาฏศิลป์ไทย

ถาม อาจารย์คิดว่าหลักการสอนวิชานาฏศิลป์ไทยที่ดี ที่ยึดถือปฏิบัติมาตั้งแต่สมัยโบราณคืออะไร

ตอบ คือการให้มีกิจกรรมร่วมกับการสอนในแต่ละบทเรียนด้วย เพื่อเพิ่มความเข้าใจและสามารถปฏิบัติได้ดี เช่น เพลงเมฆalarามสรุ ก็จะทำให้แบ่งกลุ่มทำรายงานหาประวัติที่มา ทำอุปกรณ์คือลูกแก้ว และให้ผู้เรียนออกมารายงานก่อนการฝึกปฏิบัติ

ถาม อาจารย์มีการเตรียมการสอนในแต่ละบทเรียนหรือไม่ และมีวิธีการอย่างไร

ตอบ ทำโครงการสอน กำหนดชั่วโมงการสอนแต่ละรายวิชาตามความยากง่ายของบทเรียน ทำจุดประสงค์ในการเรียนเฉพาะของตนเอง โดยนำหลักสูตรมาแตกรายละเอียดย่อย แล้วพยายามสอนให้ตรงตามเวลาที่กำหนด นอกจากนี้ก่อนสอนจะต้องมาทบทวนกันก่อน เนื่องจากมีอาจารย์ผู้สอนหลายท่าน

ถาม อาจารย์มีวิธีการแบ่งลำดับขั้นตอนการสอนแต่ละบทเรียนหรือไม่ อย่างไร

ตอบ ดำเนินการสอนเป็นขั้นตอน การต่อเพลงในครั้งแรกจะมีการนำเข้าสู่บทเรียน ใช้วิธีการซักถาม ประวัติซึ่งให้นักศึกษาค้นคว้ามาล่วงหน้า แต่จะรายงานรายละเอียดหลังจากจบบทเรียนแล้ว เน้นให้นักศึกษานำทฤษฎีที่เรียนผ่านมาใช้ ในขั้นสอนยึดหลักคือ (1) ให้หัดร้องเพลงให้ได้ก่อนจึงต่อทำรำยัดหลัก (2) สอนท่ารำให้ได้ (3) สอนเทคนิคลีลา และทบทวนจนกว่าผู้เรียนจะรำได้ทุกคน สำหรับการวัดและประเมินผล ถ้ายังต่อไม่จบตอนซึ่งกำหนดจะสอน จะทำโดยการสังเกต แกไขลีลาท่ารำของผู้เรียนที่ยังบกพร่อง หรือการสลับแถวขึ้นมารำข้างหน้า การรำที่ละกลุ่ม เป็นต้น

การสอนในคาบต่อไปจะนำเข้าสู่บทเรียนโดยการทบทวนท่ารำที่ต่อไว้ และปฏิบัติเช่นเดียวกับการสอนในคาบแรก เมื่อต่อจบบทเรียนหรือตอนหนึ่งแล้วก็จะสอบเก็บคะแนนเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

ถาม อาจารย์มีเทคนิคการสอนปฏิบัตินาฏศิลป์ละครแต่ละชุดอย่างไร

ตอบ คือการเชื่อมท่าระหว่างท่าหนึ่งไปอีกท่าหนึ่งให้มีความสัมพันธ์กัน รู้จักการ

ใช้ไหล่ ใช้ตัวให้กลมกลืน โดยเฉพาะการสอนรำเดี่ยว เน้นความสวยงาม ลักษณะประเภทของบทเรียนที่ต่อ เช่น เป็นการแสดงแบบละครในหรือแบบละครนอก ซึ่งจะมีลีลาแตกต่างกัน ส่วนระบำเบ็ดเตล็ด เน้นความพร้อมเพรียงในการรำ การแปรแถว ส่วนการแสดงเป็นชุดเป็นตอนและการตีบท จะนำทฤษฎีมาใช้ เช่น ถ้าเป็นละครพันทางจะเป็นเรื่องต่างภาษาทั้งเพลงและการแต่งกาย ต้องสอนหลักให้ผู้เรียนด้วย

2. หลักสูตรการเรียนการสอน

ถาม อาจารย์คิดว่าวิชาในหลักสูตรสาขานาฏศิลป์ไทยภาคทฤษฎีจะเป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพในอนาคตมากน้อยเพียงใด

ตอบ การเรียนวิชาทฤษฎีมีความสำคัญมาก ถ้ารู้จักนำไปใช้ และปรับปรุงให้เข้ากับปัญหาต่าง ๆ บางครั้งอาจจะไม่พอ ต้องสอนให้รู้จักการสังเกต การอ่านหนังสือ และจากประสบการณ์ที่สร้างสมมาด้วย

ถาม อาจารย์ดำเนินการสอนโดยยึดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและวัตถุประสงค์ของรายวิชาหรือไม่

ตอบ ต้องยึดวัตถุประสงค์แต่มาแตกเป็นย่อย ๆ ก่อน

ถาม อาจารย์คิดว่า การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยภาคปฏิบัติในปัจจุบันมีปัญหาอะไรบ้าง

ตอบ มีปัญหาด้านเวลาเรียน โดยเฉพาะนักศึกษาในระดับชั้นสูงปีที่ 2 นักศึกษาต้องออกฝึกสอนแต่เดิมพอ เมื่อมีวิชาเพิ่มขึ้น ทำให้มีเวลาสอนน้อยลง

ด้านหลักสูตร หลักสูตรในระบบหน่วยกิต นักศึกษาสอบตกก็สามารถซ่อมได้ ครูจะต้องสอนเพิ่มเติมให้ ทำให้ขาดความกระตือรือร้น ไม่เหมือนสมัยก่อนเรียนเป็นเปอร์เซ็นต์ สอบตกก็ต้องเรียนซ้ำทั้งปี นอกจากนี้มีปัญหาด้านสถานที่เรียน อุปกรณ์การสอน ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียงและแถบบันทึกเสียงไม่เพียงพอ

ถาม การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทย ควรมีสภาพแวดล้อมของชั้นเรียนอย่างไร

ตอบ ห้องฝึกซ้อมควรเป็นห้องโล่ง ๆ อากาศถ่ายเทได้ดี ควรจะมีกระจกให้นักศึกษารำหันหน้าเข้าหากระจก เพื่อดูข้อบกพร่องของตนเอง ส่วนอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน ควรจะต้องมีตามรายวิชา โดยครูทำตัวอย่างให้ผู้เรียนดู และให้ทุกคนนำมาส่งเป็นคะแนนอุปกรณ์เวลาสอบ

3. การปลูกฝังความมีวินัยและคุณธรรม

ถาม อาจารย์คิดว่า อาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทยในสมัยโบราณมีการปลูกฝังคุณธรรมแก่ผู้เรียนอย่างไร

ตอบ การปลูกฝังให้มีความกตัญญู รู้ตัวอยู่เสมอว่าควรปฏิบัติตนอย่างไรกับใคร การเตือนให้มีความตรงต่อเวลา สอนให้รู้จักวิธีการไหว้ กราบ ซึ่งเป็นขนบธรรมเนียมไทย การให้เซ็นชื่อเพื่อฝึกให้เป็นคนมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบ ครูก็จะต้องมีระเบียบวินัยในตัวเองเช่นกัน ซึ่งในสมัยโบราณจะมีความเข้มงวดมากกว่าปัจจุบัน ครูจะดูแลสอนและบอกเหตุผลให้ผู้เรียนทราบ

4. ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

ถาม การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยในสมัยโบราณ ผู้สอนกับผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด

ตอบ สมัยโบราณมีความสัมพันธ์กันมาก เพราะครูเป็นผู้ให้ความรู้และทำตัวให้เป็นที่เคารพของศิษย์ ส่วนนอกเวลาที่ทำตนเป็นญาติ ครูจะให้ความสนิทสนม ลูกศิษย์จะทั้งรักและเกรงใจครูปัจจุบันครูก็ยังเอาใจใส่ดูแล นอกเวลาก็ควรปฏิบัติตนให้เหมือนญาติ แต่เด็กมักจะไม่มีมาปรึกษาและไม่ค่อยเข้าหาครู

5. การประเมินผล

ถาม อาจารย์มีวิธีการประเมินผลการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยอย่างไร

ตอบ ประเมินจากการรายงานและสอบภาคปฏิบัติ โดยสอบเก็บคะแนนในระหว่างภาค 80% และสอบปลายภาค 20%

ถาม อาจารย์มีเกณฑ์ในการประเมินผลแต่ละครั้งอย่างไร

ตอบ คิวลีลาท่ารำ ความตั้งใจเรียน ความถูกต้องของท่ารำ การส่งรายงานอุปกรณ์ประกอบการเรียน โดยตั้งเกณฑ์ช่วงห่างของคะแนนไว้ เช่น นักศึกษาที่รำไม่ดี แต่ถ้ามีความตั้งใจคะแนนก็จะอยู่ในระดับดีพอใช้ เป็นต้น

แบบสัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ อาจารย์ นิตยา จามรมาน
 ตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย กรมศิลปากร อายุ 63 ปี
 ปฏิบัติหน้าที่ สอนนาฏศิลป์ไทย (ละคร) ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ
 วันที่สัมภาษณ์ วันที่ 16 มีนาคม 2536

1. วิธีสอนนาฏศิลป์ไทย

ถาม อาจารย์คิดว่าหลักการสอนวิชานาฏศิลป์ไทยที่ดี ที่ยึดถือปฏิบัติมาตั้งแต่สมัยโบราณคืออะไร

ตอบ หลักการสอนคือการสอนทฤษฎีควบคู่กับการปฏิบัติ แต่ในสมัยโบราณเน้นปฏิบัติมากกว่าด้านวิชาการ โดยการเลียนแบบครูผู้ฝึกเท่านั้น ในปี 2492 จึงเริ่มมีทฤษฎีส่วนใหญ่เป็นนาฏยศัพท์เพื่อเพิ่มความเข้าใจในบทเรียนยิ่งขึ้น

ถาม อาจารย์มีการเตรียมการสอนในแต่ละบทเรียนหรือไม่ และมีวิธีการอย่างไร

ตอบ การสอนทฤษฎีจะต้องเตรียมการสอน ด้วยการเตรียมวิธีการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหา ฝึกฝนการใช้คำพูดอธิบายให้กระชับรัดกุม ใช้ขั้นตอนการสอนอย่างไร

การสอนในภาคปฏิบัติต้องเตรียมเพราะสอนเป็นทีมต้องมีการนัดหมายทำร่ำ กำหนดเวลาสอน ถ้าไม่เตรียมนักศึกษาจะขาดความเชื่อถือในตัวครู นอกจากนี้บรรดาศักดิ์ในการเก็บการถ่ายทอดจากครูแต่ละคนต่างกัน ลีลาการร่ำก็แตกต่างกัน

ถาม อาจารย์มีวิธีการแบ่งลำดับขั้นตอนการสอนแต่ละบทเรียนหรือไม่ อย่างไร

ตอบ สอนทฤษฎีจะมีการนำเข้าสู่บทเรียนก่อนโดยการทบทวนความรู้เดิม ควรมีการใช้อุปกรณ์ช่วย ได้แก่ บัตรคำ สไลด์ เป็นต้น การสอนจะใช้เอกสารประกอบการบรรยาย บอกแหล่งให้ไปค้นคว้าหนังสือ และนำอุปกรณ์การสอนมาประกอบให้เหมาะสมกับเนื้อหา เมื่อจบเนื้อหาก็จะสรุปให้ผู้เรียนฟังการวัดประเมินผลส่วนใหญ่ให้ตอบคำถาม หรือให้ทำรายงาน

ภาคปฏิบัติก็จะมีการนำเข้าสู่บทเรียนลักษณะเดียวกับการสอนภาคทฤษฎี สอนโดยการลงมือปฏิบัติ ประเมินผลมีลักษณะกึ่งทบทวนให้สลับแถวขึ้นมาทำซ้ำๆ และมีภารกิจผู้เรียนที่ร่ำไม่ถูกต้องเป็นรายบุคคลมาแก้ไขด้วยการจับทำร่ำให้ถูกต้องสวยงาม

ถาม อาจารย์มีเทคนิคการสอนปฏิบัตินาฏศิลป์ละครแต่ละชุดอย่างไร

ตอบ เทคนิคการสอนคือการแก้ไขทำร่ำของผู้เรียนให้ถูกต้อง ประกอบการอธิบาย โดยการจับทำร่ำให้ผู้เรียน ใช้นาฏยศัพท์ควบคู่ไปด้วย เช่น บอกให้ผู้เรียนเปิดคาง

แล้วเดินไปจับคางให้อยู่ในลักษณะที่ถูกต้อง การสอนรำเดี่ยวต้องใช้ฝีมือและลีลาจึงควรสอนอย่างเข้มงวด ระเบียบ बैठเตล็ดหรือพื้นเมืองต้องรำเป็นกลุ่มดูความพร้อมเรียง คุระดับแขน การยกเท้า ส่วนการแสดงเป็นชุดเป็นตอนและตีบท ต้องสอนให้ผู้เรียนรู้ลักษณะนิสัยและสภาพของตัวละคร เช่น ตัวนายโรง อิเหนา ต้องรำอย่างไรจึงจะงาม เป็นต้น

2. หลักสูตรการเรียนการสอน

ถาม อาจารย์คิดว่า วิชาในหลักสูตรสาขานาฏศิลป์ไทยภาคทฤษฎีจะเป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพในอนาคตมากน้อยเพียงใด

ตอบ การเรียนภาคทฤษฎีมีประโยชน์มาก เพราะมีความกว้างและสามารถนำไปประกอบอาชีพอื่น ๆ ได้

ถาม อาจารย์ดำเนินการสอนโดยยึดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและวัตถุประสงค์ของรายวิชาหรือไม่

ตอบ ยึดแนวหลักสูตร แต่อาจเพิ่มเติมให้นักศึกษาได้รับความรู้เพิ่มขึ้น

ถาม อาจารย์คิดว่า การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยภาคปฏิบัติในปัจจุบันมีปัญหาอะไรบ้าง

ตอบ มีปัญหาเพราะมีเวลาเรียนน้อย โดยเฉพาะการเรียนระบบหน่วยกิตมีหลักสูตรมาก จึงต้องรีบสอน นอกจากนี้จำนวนครูผู้สอนมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ อัตราส่วนระหว่างครูกับผู้เรียน ควรจะประมาณ 1 ต่อ 10

ถาม ท่านอาจารย์คิดว่า การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทย ควรมีสภาพแวดล้อมของชั้นเรียนอย่างไร

ตอบ ห้องเรียนวิชาทฤษฎีละครควรสามารถตัดแปลงหรือเคลื่อนที่ได้ เพราะการเรียนการสอนต้องมีการสาธิตต้องใช้พื้นที่มาก อุปกรณ์ควรมีกระดานดำ บอร์ด และมีจอสำหรับฉายสไลด์ และเครื่องโอเวอร์เฮดด้วย

ห้องเรียนภาคปฏิบัติควรมีความกว้าง อากาศถ่ายเทสะดวก และมีกระจกเงาให้ผู้เรียนได้ดูตนเองควรมีอุปกรณ์ประกอบได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง แถบบันทึกเสียง บอร์ด สไลด์ เพื่อใช้ในการอธิบายนาฏยศัพท์ ทำตัวอย่างการแปรแถวให้ดู

3. การปลูกฝังความมีวินัยและคุณธรรม

ถาม อาจารย์คิดว่า อาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทยสมัยโบราณมีการปลูกฝังคุณธรรมแก่ผู้เรียนอย่างไร

ตอบ สมัยก่อนลูกศิษย์จะไปอยู่ที่บ้านครู ปรนนิบัติครู และมีความกตัญญูเป็นการซึมซาบเอง ในปัจจุบันเปลี่ยนไปต้องมีการปลูกฝังในการเคารพผู้อาวุโส การแสดงความ

อ่อนนุ่ม เคารพขนบ และฝึกวินัยด้วยการอบรม เช่น ให้เปลี่ยนผ้าแดงที่ใช้อยู่ในที่ที่เหมาะสม การเข้าแถวและเลิกแถว เป็นต้น

4. ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

ถาม การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยในสมัยโบราณ ผู้สอนกับผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด

ตอบ โบราณครูจะอยู่ตามสำนักต่าง ๆ ลูกศิษย์จะไปเรียนตามสำนัก เช่น ถ้ามีความเหมาะสมเป็นต้วโอเหนา ก็ต้องไปเรียนสำนักที่เก่งด้านละครในโอเหนา โดยครูจะพิจารณาว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ ลูกศิษย์จะไปอยู่กับครูและฝึกซ้อมกันทั้งวัน จึงมีความสนิทสนมกันมาก ปัจจุบันความสัมพันธ์เปลี่ยนไป ครูจะมีความสัมพันธ์ในด้านการเรียน การติดตามผลการเรียน การถามทุกข์ สุข หรือครูอาจให้ความช่วยเหลือในกรณีเด็กที่ยากจน นักศึกษาลมัยนี้ขาดความกระตือรือร้นเพราะเรียนตกแล้วมีโอกาสซ่อมได้

5. การประเมินผล

ถาม อาจารย์มีวิธีการประเมินผลการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยอย่างไร และมีการแบ่งระยะเวลาในการประเมินผลอย่างไร

ตอบ ภาคทฤษฎีสอบกลางภาคและปลายภาค มีการสอบข้อเขียน รายงาน และบางครั้งมีการสอนปฏิบัติในช่วงเวลาเรียนด้วย ส่วนภาคปฏิบัติจะมีการตอบคำถาม และสอบปฏิบัติหลังจากจบบทเรียนทุกครั้ง

ถาม อาจารย์มีเกณฑ์ในการประเมินผลแต่ละครั้งอย่างไร

ตอบ ภาคทฤษฎีตัดคะแนนแบบอิงกลุ่ม แต่ภาคปฏิบัติคะแนนจากจังหวัด สีลาทำรำ ความจำ และความตั้งใจ และกำหนดเกณฑ์ของคะแนน

แบบสัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ อาจารย์ นววรรณ รุจิภักดิ์
ตำแหน่ง รักษาการผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายปกครอง วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช
อายุ 38 ปี
ปฏิบัติหน้าที่ สอนนาฏศิลป์ไทย (ละคร) ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ
วันที่สัมภาษณ์ วันที่ 25 พฤษภาคม 2536

1. วิธีสอนนาฏศิลป์ไทย

ถาม อาจารย์คิดว่าหลักการสอนวิชานาฏศิลป์ไทยที่ดี ที่ยึดถือปฏิบัติมาตั้งแต่สมัยโบราณคืออะไร

ตอบ การทำให้นักศึกษาเกิดความรู้ความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติได้ โดยการสอนในภาคปฏิบัติ จะใช้วิธีการอธิบายให้มีความละเอียดถี่ถ้วนประกอบกับการเลียนแบบครู

ถาม อาจารย์มีการเตรียมการสอนในแต่ละบทเรียนหรือไม่ และมีวิธีการอย่างไร

ตอบ การสอนทฤษฎีควรมีการเตรียมการสอนล่วงหน้าประมาณ 2-3 คาบ เตรียมเนื้อหาจากหนังสือหลาย ๆ เล่ม รวบรวมเข้าเป็นข้อข้อย่อยเดียวกันและเป็นการได้อ่านทบทวน จะทำให้นักศึกษาได้รับความรู้กว้างขวางขึ้น

การสอนภาคปฏิบัติต้องทบทวนก่อนสอนเพื่อความแม่นยำของท่ารำ เพราะใช้ผู้สอนหลายคน เด็กจะได้ไม่ผิดเพี้ยนในรูปแบบ จังหวะและลีลาท่าทาง

ถาม อาจารย์มีวิธีการแบ่งลำดับขั้นตอนการสอนแต่ละบทเรียนหรือไม่ อย่างไร

ตอบ ขั้นตอนการสอนเนื้อหาทางด้านทฤษฎี จะมีการนำเข้าสู่บทเรียนโดยคยกับนักศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะสอน เพื่อจับจุดและดึงความสนใจเขามาสู่สิ่งที่จะสอน มีการตั้งคำถามให้นักศึกษาแก้ปัญหาจากประสบการณ์ที่ได้เรียนมาหลาย ๆ แนวทาง วิธีสอนใช้การอธิบายและให้ทำกิจกรรมในบางเนื้อหา มีการแจกเอกสารประกอบหลังจากจบการเรียนแล้ว อาจมีการบอกให้จดในเนื้อหาที่เป็นหลักฐานหรือความรู้ใหม่ ที่ไม่ต้องการให้ข้อมุลบิดเบือน ขึ้นสรุป จะสรุปสั้น ๆ ประมาณ 3-5 นาที การประเมินผลในช่วงโมงเรียนทำโดยการสังเกต ให้ตอบคำถาม และกิจกรรม

การสอนในภาคปฏิบัติ บทเรียนส่วนใหญ่ต้องใช้ระยะเวลาสอนมากและมีความต่อเนื่อง เพราะเป็นการฝึกหัดปฏิบัติ ถ้าเป็นการสอนบทเรียนใหม่ ในคาบแรกจะนำเข้าสู่บทเรียน โดยเล่าประวัติความเป็นมา ความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับสิ่งอื่น ๆ เนื่องจากการสอนในระดับชั้นสูงต้องมีทั้งความถูกต้อง เหตุผล ลีลา ความปราณีต งดงาม และสามารถนำไปใช้ในโอกาสต่อไปได้ จากนั้นจึงสอนร้องเพลงให้ได้ เพราะถ้านักศึกษาร้องได้จะทำให้

มีลีลาที่สอดคล้องประสานสัมพันธ์กัน การต่อท่ารำใช้วิธีรำนำให้นักศึกษาปฏิบัติตาม บางครั้งให้ดูวิธีที่คนก่อน เมื่อต่อถึงท่าที่กำหนดไว้ก็จะให้นักศึกษาทบทวนและประเมินผลโดยการสังเกต สำหรับการสอนในคาบต่อไป มีการนำเข้าสู่บทเรียนโดยทบทวนท่าที่ต่อไว้ และสอนต่อจนจบเพลง ทบทวนโดยแบ่งกลุ่มปฏิบัติ หรือจัดให้เหมือนรูปแบบการแสดงที่สมบูรณ์ แล้วจึงสอบเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม

ถาม อาจารย์มีเทคนิคการสอนปฏิบัตินาฏศิลป์ละครแต่ละชุดอย่างไร

ตอบ เทคนิคการสอน คือ การอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจมากที่สุด เน้นเรื่องลีลาท่าอย่างไรให้สวย ท่าอย่างไรงาม อย่างละเอียด และซ้ำอยู่ในจุดนั้นมาก ๆ และทำไปด้วย พยายามชี้ให้ทั่ว แต่ไม่สามารถทำได้หมดทุกคน เด็กที่มีพรสวรรค์จะทำได้ก่อน พยายามจับเด็กที่อ่อนให้มาก ๆ

รำเดี่ยว ต้องใช้ความทุ่มเทมากกว่ารำอื่น ๆ เพราะแสดงความสามารถของทั้งผู้เรียนผู้สอน แสดงให้เห็นว่าครูได้เชี่ยวชาญเด็กมากหรือไม่ ส่วนระบำเบ็ดเตล็ด ไม่ต้องมีกฎเกณฑ์อะไรชัดเจนเหมือนรำเดี่ยว สำหรับการแสดงเป็นชุดเป็นตอน มีความหลากหลายของตัวละครมารวมกัน ต้องเน้นความสำคัญว่าอยู่ที่จุดไหน อะไรมาก่อน อะไรมาก่อน

2. หลักสูตรการเรียนการสอน

ถาม อาจารย์คิดว่าวิชาในหลักสูตรสาขานาฏศิลป์ไทยภาคทฤษฎีจะเป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพในอนาคตมากน้อยเพียงใด

ตอบ หลักสูตรภาคทฤษฎีมีความสำคัญมาก เพราะช่วยเสริมสร้างมนุษย์สัมพันธ์กับคนโดยรอบ และมีความรู้พิเศษต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้ในชีวิตปกติได้ เช่น การทำพิธีการต่าง ๆ ต้องใช้เพลงหน้าพาทย์อะไรบ้าง ด้านกริยามารยาท การกราบพระ การเข้าหาผู้ใหญ่ เป็นต้น นอกจากนี้ยังสามารถนำมาสัมพันธ์กับภาคปฏิบัติได้ เช่น วิชาการประพันธ์ทำให้คุ้นเคยกับบทละครสามารถแต่งบทละครได้ เป็นต้น

ถาม อาจารย์ดำเนินการสอนโดยยึดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและวัตถุประสงค์ของรายวิชาหรือไม่

ตอบ การสอนต้องยึดวัตถุประสงค์ อย่างไรก็ตามสามารถยืดหยุ่นได้ ขึ้นอยู่กับสิ่ง 3 ประการคือ ตัวเด็ก ตัวครู และเวลา แต่ต้องยึดเด็กมากที่สุด

ถาม อาจารย์คิดว่า การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยภาคปฏิบัติในปัจจุบันมีปัญหาอะไรบ้าง

ตอบ 1. เรื่องที่มาของท่ารำ ต้นแบบของท่ารำมักมีการถกเถียงกัน เพื่อให้เกิดความชัดเจน ส่วนกลางควรส่งวิธีที่คนท่ารำที่ถูกแบบแผนไปให้วิทยาลัยในส่วนภูมิภาค แต่ความเป็นจริงไม่ส่งมาให้จึงใช้วิธีการตกลงกัน และยึดเป็นรูปแบบ

2. ในเรื่องของหลักสูตร ที่จริงมีเวลาสอนพอหรือไม่ ขึ้นอยู่กับตัวครู ครูส่วนใหญ่ไม่ทุ่มเท สอนครบตามหลักสูตร แต่ไม่ยอมทบทวนเพลงเก่า

3. จำนวนนักศึกษามีน้อยมาก โดยเฉพาะเมื่อเรียนมาถึงขั้นสูงจะลาออกไปเกินครึ่งห้อง สาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจากความเบื่อหน่าย เพราะครูเข้มงวด และไม่มีงานให้ออกแสดงหารายได้เหมือนในกรุงเทพฯ อีกสาเหตุหนึ่งคือ ไม่มีทุนอุดหนุนให้ เด็กส่วนใหญ่ยากจน ต้องออกไปทำงานเป็นจำนวนมาก

4. ขาดวัสดุอุปกรณ์การสอน ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง วิทยุทัศน์

5. สถานที่ฝึกซ้อมไม่พอ ต้องเรียนรวมกัน

ถาม การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทย ควรมีสภาพแวดล้อมของชั้นเรียนอย่างไร

ตอบ ห้องฝึกซ้อมควรกว้าง โลง แต่มีดัดไม้ให้มีสิ่งรบกวนจากภายนอก มีกระจก เพราะนักศึกษาจะได้ดูตัวเอง ในด้านอุปกรณ์ควรมีวิทยุทัศน์ เพื่อให้ นักศึกษาได้ศึกษาลักษณะวิธีการแสดงของภาคต่าง ๆ มาเปรียบเทียบ ที่วิทยุทัศน์ใช้ไม่ได้ ครูต้องนำมาจากบ้านเพื่อให้ นักศึกษาได้ดู นอกจากนี้ควรมีวงดนตรีปี่พาทย์มาเล่นให้นักศึกษาได้ฝึกซ้อมจากการบรรเลงจริง เพื่อให้เกิดความเคยชิน และสามารถฟังจังหวะออก

3. การปลูกฝังความมีวินัยและคุณธรรม

ถาม อาจารย์คิดว่า อาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทยในสมัยโบราณมีการปลูกฝังคุณธรรมแก่ผู้เรียนอย่างไร

ตอบ สมัยโบราณจะสอนกริยามารยาท ความมีน้ำใจ มีสัมมาคารวะ สามารถเอามาใช้ได้ แต่ไม่ให้เด็กได้แสดงออกทำให้ขาดความมั่นใจในตัวเอง แต่เป็นคนดี

ปัจจุบัน ให้เด็กแสดงออกมากที่สุด ครูคอยแนะนำว่าสิ่งดีงาม ที่ควรยึดถือมีอะไรบ้าง เด็กจะเลือกปฏิบัติ ครูใช้วิธีจูงใจและความพยายามให้เขารักขานบธรรมเนียมให้มากที่สุด โดยการให้เหตุผลยกตัวอย่างเป็นการแนะนำปลูกฝังโดยไม่บังคับ

4. ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

ถาม การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยในสมัยโบราณ ผู้สอนกับผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด

ตอบ สมัยโบราณลูกศิษย์มักจะถูกตีครุมาก แต่ยังมีความรักเพราะมีจำนวนผู้เรียนน้อย แต่ปัจจุบันเด็กไม่ค่อยกลัวครูแต่จะห่างครูไม่มาอยู่ใกล้ชิด

วิธีการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

1. ให้ความเป็นกันเอง จำชื่อเด็กให้ได้

2. ทำอารมณ์ให้เบิกบาน เด็กจะได้ไม่อึดอัด

3. สอนสบาย ๆ ไม่เครียด เอาจริงเอาจังโดยทำทางและคำพูดมาก ๆ
 ไม้ตี

ส่วนนอกเวลา ก็ยังยิ้มแย้ม ให้ความเป็นมิตร ถ้าเขามาปรึกษา ต้องกระตือรือร้น แก้ปัญหาของเขาภายในวันนั้น อาจทำให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อครูต่อปัญหาที่เกิดขึ้น

5. การประเมินผล

ถาม อาจารย์มีวิธีการประเมินผลการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยอย่างไร และมี
 การแบ่งระยะเวลาในการประเมินผลอย่างไร

ตอบ ประเมินผลตามแบบฟอร์มของวิทยาลัย เทอมหนึ่งสอบ 2 ครั้ง เหมือนกัน
 ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ มีการให้นักศึกษาตอบคำถามหรือประเมินจากกิจกรรมที่มอบให้เขาทำ

แบบสัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ อาจารย์ อนุสรณ์ สกฺลณี
 ตำแหน่ง หัวหน้าภาควิชานาฏศิลป์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช อายุ 39 ปี
 ปฏิบัติหน้าที่ สอนนาฏศิลป์ไทย (โขน) ภาคปฏิบัติ
 วันที่สัมภาษณ์ วันที่ 24 พฤษภาคม 2536

1. วิธีสอนนาฏศิลป์ไทย

ถาม อาจารย์คิดว่าหลักการสอนวิชานาฏศิลป์ไทยที่ดี ที่ยึดถือปฏิบัติมาตั้งแต่สมัยโบราณคืออะไร

ตอบ ยึดหลักการสอนแบบโบราณที่ได้รับถ่ายทอดสืบมาคือ สอนให้ผู้เรียนเลียนแบบครู

ถาม อาจารย์มีการเตรียมการสอนในแต่ละบทเรียนหรือไม่ และมีวิธีการอย่างไร

ตอบ เตรียมการสอนโดยการฝึกซ้อมตัวเอง

ถาม อาจารย์มีวิธีการแบ่งลำดับขั้นตอนการสอนแต่ละบทเรียนหรือไม่ อย่างไร

ตอบ มีขั้นตอนการสอน คือ ถ้าเป็นบทเรียนใหม่อาจให้นักศึกษาวิตทัศน์ จากนั้นต่อทำรำโดยฝึกให้เด็กดูก่อนแล้วปฏิบัติตาม ทบทวนและประเมินผลโดยครูจะเคาะไม้ และให้เด็กปฏิบัติเองตั้งแต่ต้นจนถึงท่าที่ต่อ

ถาม อาจารย์มีเทคนิคการสอนโขนแต่ละชุดอย่างไร

ตอบ โดยให้นักศึกษาตัวอย่างจากวิดีโอ แล้วอธิบายให้สิ่งที่นักศึกษาสงสัยหรือปฏิบัติไม่ได้ ถ้าเป็นรำเดี่ยว พยายามไม่ให้เกิดยึดรูปแบบจากเราเพียงคนเดียว แต่ให้เก็บสิ่งดี ๆ จากครูแต่ละคนมาผสมผสานให้ดีที่สุด ส่วนการสอนประเภทการแสดงพื้นเมืองหรือระบำเบ็ดเตล็ดจะสอนให้เด็กรู้จักการปรับปรุงเพื่อให้เข้ากับการสอน รู้จักการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ประเภทเป็นชุดเป็นตอนก็เช่นเดียวกัน เวลาที่สอนกับเวลาออกแสดงจริง ๆ อาจจะไม่เหมือนกัน ต้องสามารถเปลี่ยนแปลงได้ทันที่

2. หลักสูตรการเรียนการสอน

ถาม อาจารย์คิดว่าวิชาในหลักสูตรสาขานาฏศิลป์ไทยภาคทฤษฎีจะเป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพในอนาคตมากน้อยเพียงใด

ตอบ หลักสูตรภาคทฤษฎีมีประโยชน์มาก แต่ยังขาดความต่อเนื่อง บางที่ก็ไม่สามารถไปใช้ได้ คิดว่าน่าจะมียากกว่านี้

ถาม อาจารย์ดำเนินการสอนโดยยึดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและวัตถุประสงค์ของรายวิชาหรือไม่

ตอบ การสอนจะต้องยึดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและรายวิชา แต่ส่วนใหญ่จะสอนให้เกินเพิ่มเติมจากที่หลักสูตรกำหนด

ถาม อาจารย์คิดว่าการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยภาคปฏิบัติในปัจจุบันมีปัญหาอะไรบ้าง

ตอบ มีปัญหาเวลาเรียนน้อยเกินไป ทำให้สอนได้ไม่ต่อเนื่องและด้านหลักสูตรเป็นระบบหน่วยกิต เรียนแล้วผ่านทำให้นักศึกษาไม่ค่อยได้ทบทวน

ปัญหาที่สำคัญของส่วนภูมิภาคคือ เด็กมาเรียนน้อยโดยเฉพาะสาขาโขน จึงทำให้ขาดประสบการณ์ตรงในการแสดง เพราะมีการแสดงโขนน้อยมาก เนื่องจากไม่มีตัวแสดงพอ นอกจากนี้มีปัญหาด้านห้องเรียนและอุปกรณ์การเรียนไม่เพียงพอ เครื่องบันทึกเสียงต้องแบ่งกันใช้

ถาม การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทย ควรมีสภาพแวดล้อมของชั้นเรียนอย่างไร

ตอบ ห้องฝึกภาคปฏิบัติควรมีกระจก เพื่อให้นักศึกษาได้ดูข้อบกพร่องของตัวเอง เพราะอาจารย์คนเดียวอาจมองได้ไม่ทั่วถึง และควรมีห้องเป็นสัดส่วนไม่ให้เสียงรบกวนกัน มีเครื่องบันทึกเสียงและอุปกรณ์การสอนครบทุกห้อง

3. การปลูกฝังความมีวินัยและคุณธรรม

ถาม อาจารย์คิดว่า อาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทยในสมัยโบราณ มีการปลูกฝังคุณธรรมแก่ผู้เรียนอย่างไร

ตอบ อาจารย์จะปลูกฝังความสามัคคี การตรงต่อเวลา รักษาระเบียบวินัย โดยอบรมตั้งแต่ชั้นเล็ก ๆ และปลูกฝังมาเรื่อย ๆ ปัจจุบันก็จะมีลักษณะเดียวกันโดยมีฝ่ายปกครองมารับผิดชอบดูแลอีกทีหนึ่ง

4. ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

ถาม การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยในสมัยโบราณ ผู้สอนกับผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด

ตอบ ครูสมัยก่อนดูแลมีความใกล้ชิดกับเด็กมาก เด็กจะกลัวและเคารพครู ต่างจากปัจจุบันถ้าครูดุว่าหรือทำโทษเด็กแรง ๆ เด็กก็จะลาออก แต่ยังมีการสอนพิเศษให้เด็กนอกเวลาเรียนอยู่

5. การประเมินผล

ถาม อาจารย์มีวิธีการประเมินผลการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยอย่างไร และมี การแบ่งระยะเวลาในการประเมินผลอย่างไร

ตอบ การประเมินผลจะประเมินก่อนการเรียน ระหว่างภาค และหลังการเรียน โดยยึดแบบอิงเกณฑ์ แบ่งคะแนนเป็นจังหวัด ความจำและความสวยงามของท่ารำ

แบบสัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ อาจารย์ ยุทธศิลป์ จันทวิจิตร
 ตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 6 อาจารย์ประจำวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด อายุ 37 ปี
 ปฏิบัติหน้าที่ สอนนาฏศิลป์ไทย (โขน) ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ
 วันที่สัมภาษณ์ วันที่ 3 มิถุนายน 2536

1. วิธีสอนนาฏศิลป์ไทย

ถาม อาจารย์คิดว่าหลักการสอนวิชานาฏศิลป์ไทยที่ดี ที่ยึดถือปฏิบัติมาตั้งแต่สมัยโบราณคืออะไร

ตอบ หลักการสอนภาคทฤษฎี คือ การแทรกเกร็ดความรู้ด้านนาฏศิลป์ตั้งแต่สมัยโบราณ เปรียบเทียบกับปัจจุบัน

หลักการสอนภาคปฏิบัติ คือ การต่อท่ารำ โดยอาจารย์ผู้สอนจะต้องจับท่ารำของผู้เรียนให้สวยงามและถูกต้อง

ถาม อาจารย์มีการเตรียมการสอนในแต่ละบทเรียนหรือไม่ และมีวิธีการอย่างไร

ตอบ ภาคทฤษฎีจะต้องทำความเข้าใจกับเนื้อหา และหาอุปกรณ์หรือสื่อการสอนมาเสริมความเข้าใจให้ผู้เรียน เช่น วัตถุทัศน เครื่องบันทึกเสียงและแถบบันทึกเสียง เป็นต้น ส่วนภาคปฏิบัติเตรียมโดยการทบทวนท่ารำ และครูที่สอนมาฝึกซ้อมท่ารำกันเองก่อน

ถาม อาจารย์มีวิธีการแบ่งลำดับขั้นตอนการสอนแต่ละบทเรียนหรือไม่ อย่างไร

ตอบ ลำดับขั้นตอนการสอนในภาคทฤษฎี ส่วนใหญ่จะนำเข้าสู่บทเรียนโดยใช้สื่อการสอนต่าง ๆ วิธีสอนใช้วิธีให้นักศึกษาจดและครูอธิบายไปด้วย มีเอกสารประกอบการบรรยายขึ้นสรุปให้นักศึกษาออกมาสรุปเองหน้าชั้นโดยครูให้คำแนะนำ การวัดผลมีทั้งการสอบและจัดกิจกรรมการแสดง

ลำดับขั้นตอนการสอนในภาคปฏิบัติ ถ้าเป็นการต่อบทเรียนในคาบแรกจะนำเข้าสู่บทเรียนโดยอธิบายถึงเนื้อหาของท่ารำชุดนั้น ๆ ขึ้นสอนจะต่อท่ารำที่ละท่า และจับท่าผู้เรียนให้สวยงาม จากนั้นจะฝึกปฏิบัติและทบทวนตั้งแต่ต้นจนถึงท่าที่ต่อ วัดผลโดยการให้ปฏิบัติเป็นรายบุคคล การสอนในคาบต่อไปก็จะนำเข้าสู่บทเรียนโดยการทบทวนท่าเดิม และต่อท่าใหม่จนจบเพลงจึงมีการสอบเป็นรายบุคคล

ถาม อาจารย์มีเทคนิคการสอนโขนแต่ละชุดอย่างไร

ตอบ เทคนิคการสอนโขน คือ ให้ผู้เรียนรู้จักการนั่งจังหวะของเพลงให้ได้ก่อนการต่อท่ารำ

2. หลักสูตรการเรียนการสอน

ถาม อาจารย์คิดว่าวิชาในหลักสูตรสาขานาฏศิลป์ไทยภาคทฤษฎีจะเป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพในอนาคตมากน้อยเพียงใด

ตอบ มีประโยชน์มาก เนื่องจากตำราเกี่ยวกับนาฏศิลป์ไทยยังมีผู้เขียนน้อยมาก จึงยากในการค้นคว้าด้วยตนเอง

ถาม อาจารย์ดำเนินการสอนโดยยึดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและวัตถุประสงค์ของรายวิชาหรือไม่

ตอบ การสอนจะต้องยึดวัตถุประสงค์ทั้งหลักสูตรและรายวิชา

ถาม อาจารย์คิดว่า การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยภาคปฏิบัติในปัจจุบันมีปัญหาอะไรบ้าง

ตอบ มีปัญหาเวลาเรียนน้อย เพราะวิทยาลัยรับการแสดงมาก จำนวนผู้เรียนน้อย เนื่องจากไม่มีตลาดแรงงานรองรับ ด้านหลักสูตรภาคทฤษฎีมีเนื้อหาซ้ำซ้อนในหลายวิชา และยังไม่มีการพัฒนาเท่าที่ควร

ถาม การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทย ควรมีสภาพแวดล้อมของชั้นเรียนอย่างไร

ตอบ ห้องฝึกซ้อมควรเป็นสัดส่วนไม่ปะปนกัน และมีขนาดกว้างพอสมควร

3. การปลูกฝังความมีวินัยและคุณธรรม

ถาม อาจารย์คิดว่า อาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทยในสมัยโบราณมีการปลูกฝังคุณธรรมแก่ผู้เรียนอย่างไร

ตอบ ส่วนใหญ่จะปลูกฝังในด้านการเคารพและกตัญญูต่อครูอาจารย์ แต่ปัจจุบันเน้นเรื่องความรับผิดชอบต่อหน้าที่และการตรงต่อเวลา

4. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

ถาม การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยในสมัยโบราณ ผู้สอนกับผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด

ตอบ มีความสัมพันธ์กันเหมือนพ่อแม่กับลูก

ถาม การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยในปัจจุบัน มีวิธีการสร้างสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนได้หรือไม่ อย่างไร

ตอบ ในเวลาเรียนครูสามารถสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียนได้โดยพยายามหาเกร็ดความรู้มาแทรกในการสอนและให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นบ้าง และใช้วาจาที่สุภาพเรียบร้อยและอ่อนโยนกับผู้เรียน ส่วนนอกเวลาเรียนก็ต้องให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ หรือพยายามแก้ไขปัญหาให้ผู้เรียน

5. การประเมินผล

ถาม อาจารย์มีวิธีการประเมินผลการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยอย่างไร และมี การแบ่งระยะเวลาในการประเมินผลอย่างไร

ตอบ ด้านทฤษฎีจะประเมิน 3 ครั้ง คือ ระหว่างภาค ปลายภาค และกิจกรรม การเรียนการสอน

ด้านปฏิบัติจะประเมิน 2 ครั้ง คือ ระหว่างภาค และปลายภาค

ถาม อาจารย์มีเกณฑ์ในการประเมินผลแต่ละครั้งอย่างไร

ตอบ จะประเมินในอัตราส่วนคะแนนระหว่างภาค 80 คะแนน และปลายภาค 20 คะแนนใช้วิธีอิงเกณฑ์

แบบสัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ อาจารย์ ฉวีวรรณ สกข์ประภา
 ตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 6 อาจารย์ประจำวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด อายุ 37 ปี
 ปฏิบัติหน้าที่ สอนนาฏศิลป์ไทย (ละคร) ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ
 วันที่สัมภาษณ์ วันที่ 2 มิถุนายน 2536

1. วิธีสอนนาฏศิลป์ไทย

ถาม อาจารย์คิดว่าหลักการสอนวิชานาฏศิลป์ไทยที่ดี ที่ยึดถือปฏิบัติมาตั้งแต่สมัยโบราณคืออะไร

ตอบ ครูจะเป็นต้นแบบ การต่อท่าหรือเพลงร้องด้วยการต่อแบบตัวต่อตัว

ถาม อาจารย์มีการเตรียมการสอนในแต่ละบทเรียนหรือไม่ และมีวิธีการอย่างไร

ตอบ การสอนทฤษฎีจะต้องคว้ดฤประสงค้และคำอธิบายรายวิชาในหลักสูตรก่อน เพื่อจัดทำกระบวนการสอนและจัดแบ่งเนื้อหา

การสอนในภาคปฏิบัติคือ การฝึกซ้อมท่ารำสว่างหน้าก่อนการต่อท่าให้นักศึกษา

ถาม อาจารย์มีวิธีการแบ่งลำดับขั้นตอนการสอนแต่ละบทเรียนหรือไม่ อย่างไร

ตอบ การนำเข้าสู่บทเรียนจะแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้รายวิชาให้นักศึกษาทราบ และอธิบายประวัติความเป็นมา โอกาสที่ใช้ นาฏยศัพท์ ลักษณะการแต่งกาย ดนตรีและเพลง ร้อง รวมทั้งเทคนิคในการรำ

ขั้นสอน บรรยายและสาธิตท่ารำ โดยครูจะเป็นต้นแบบและในบางคาบจะ นำสไลด์ท่ารำ หรือวีดิทัศน์ในบทเรียนที่ได้ต่อท่ารำแล้วให้นักศึกษารูปแบบการแสดงที่ถูกต้อง ขั้นปฏิบัติ จะทบทวนบทเรียนให้ผู้เรียนซักถามส่วนในการปฏิบัติให้สลับแถว ขึ้นมารำนำหน้า

ขั้นวัดและประเมินผล มีการทดสอบและมอบหมายงานในลักษณะให้วิเคราะห์ ท่ารำแต่ละเพลงที่สอบเสร็จสิ้นแล้ว ให้จัดทำบันทึกท่ารำ ประกอบด้วย ประวัติที่มา โอกาสที่ใช้ ดนตรีและเพลงร้อง นาฏยศัพท์ เป็นต้น

ถาม อาจารย์มีเทคนิคการสอนปฏิบัตินาฏศิลป์ละครแต่ละชุดอย่างไร

ตอบ เทคนิคการสอนรำคือ

1. พยายามอธิบายให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเกิดทักษะว่าต้องฝึกทักษะส่วนไหนบ้าง และมีความต่อเนื่องอย่างไร
2. วัดทักษะว่าผู้เรียนมีพื้นฐานเพียงพอแล้วหรือยัง
3. จัดขั้นตอนการฝึกทักษะให้เป็นไปตามลำดับจากง่ายไปยาก

4. ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง โดยให้ฝึกหัดอย่างต่อเนื่องและให้รู้ผลสำเร็จจากการฝึกหัดของตนด้วย

5. ให้ความเป็นกันเอง และสร้างบรรยากาศให้รื่นรมย์เพื่อให้ผู้เรียนรู้สึกอบอุ่น

2. หลักสูตรการเรียนการสอน

ถาม อาจารย์คิดว่าวิชาในหลักสูตรสาขานาฏศิลป์ไทยภาคทฤษฎีจะเป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพในอนาคตมากน้อยเพียงใด

ตอบ มีประโยชน์มาก เพราะถ้าสอนให้ผู้เรียนได้ทราบประวัติ และทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับบทเรียนจะช่วยสร้างความเข้าใจยิ่งขึ้น และสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพในอนาคตได้

ถาม อาจารย์ดำเนินการสอนโดยยึดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและวัตถุประสงค์ของรายวิชาหรือไม่

ตอบ การสอนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติต้องยึดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและรายวิชาเป็นสำคัญ

ถาม อาจารย์คิดว่า การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยภาคปฏิบัติในปัจจุบันมีปัญหาอะไรบ้าง

ตอบ ปัญหาด้านเวลาเรียน บางรายวิชาเนื้อหาแน่นแต่เวลาเรียนน้อย บางรายวิชาเนื้อหาน้อยแต่เวลาเรียนมาก ทำให้เกิดความไม่สมดุลกัน

ถาม การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทย ควรมีสถานแวดล้อมของชั้นเรียนอย่างไร

ตอบ สภาพห้องเรียนทฤษฎีควรมีสว่างพอเหมาะ อากาศถ่ายเทได้ดี น่าจะเป็นห้องเรียนที่สามารถค้นคว้าหาความรู้ได้โดยจัดเป็นมุมหนังสือค้นคว้า และมีความกว้างพอที่จะจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้ ด้านวัสดุอุปกรณ์การสอน ควรมีมุมจัดตู้เก็บวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนเพื่อสะดวกในการหยิบใช้

ห้องฝึกซ้อมภาคปฏิบัติ ควรเป็นห้องที่มีขนาดกว้าง อากาศถ่ายเทได้ดี มีแสงสว่างพอเหมาะ ควรมีกระจกรอบด้าน เพื่อให้ได้รู้จักสังเกตท่ารำและสามารถฝึกฝนตนเอง ด้านวัสดุอุปกรณ์การสอนควรจัดให้เป็นหมวดหมู่โดยมีตู้เก็บอุปกรณ์

3. การปลูกฝังความมีวินัยและคุณธรรม

ถาม อาจารย์คิดว่า อาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทยในสมัยโบราณมีการปลูกฝังคุณธรรมแก่ผู้เรียนอย่างไร

ตอบ คิดว่าการสอนของครูสมัยโบราณท่านมีการปลูกฝังคุณธรรมแก่ผู้เรียนเป็น

อย่างดี ซึ่งในเรื่องจิตใจและคุณธรรมนั้นเป็นสิ่งที่ปลูกฝังยาก เพราะในสมัยปัจจุบันครูส่วนมากมักจะรีบสอนให้จบบทเรียนตามหลักสูตรจึงไม่ค่อยได้อบรมหรือคลุกคลีกับผู้เรียนเหมือนกับสมัยโบราณ ซึ่งลูกศิษย์จะอยู่และนอนบ้านครู

ถาม อาจารย์คิดว่า การสอนนาฏศิลป์ไทยในปัจจุบัน มีการปลูกฝังความมีวินัย และการปลูกฝังด้านคุณธรรมแก่ผู้เรียนอย่างไร

ตอบ การสอนนาฏศิลป์ไทยในปัจจุบัน จะเห็นว่าหลักสูตรมีมาก ฉะนั้นครูจะต้องสำนึกในหน้าที่โดยพยายามหาวิธีการปลูกฝังความมีวินัยเล็ก ๆ น้อย ๆ ในห้องเรียน และสร้างคุณธรรมให้แก่ผู้เรียน โดยพยายามโน้มน้าวจิตใจผู้เรียนให้เกิดความซาบซึ้งและเกิดความสำนึกด้วยตนเอง

4. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

ถาม การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยในสมัยโบราณ ผู้สอนกับผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด

ตอบ มีมากเพราะศิษย์จะเรียนกับครู ก็จะต้องไปอาศัยอยู่ที่บ้านครู คอยปรนนิบัติรับใช้ และศึกษาเล่าเรียนกับครูเหมือนลูกกับพ่อหรือแม่ ทางด้านจิตใจศิษย์จึงมีความรักเคารพและกตัญญูต่อครู ซึ่งครูก็จะได้เรียนรู้นิสัยใจคอของศิษย์ ทำให้มีโอกาสในการปลูกฝังสิ่งที่ดีให้แก่ลูกศิษย์

ถาม การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยในปัจจุบัน มีวิธีการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนได้หรือไม่ อย่างไร

ตอบ การสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน สามารถทำได้ โดยพยายามค้นหาความรู้ที่คิดว่าผู้เรียนควรได้รับ ปฏิบัติหน้าที่ของครูที่ดี เอาใจใส่ผู้เรียนทุกคนอย่างทั่วถึง ให้ความรักและไว้วางใจ คอยให้คำแนะนำและชี้แนะแหล่งค้นหาความรู้ให้ผู้เรียน ส่วนนอกเวลาเรียนก็สร้างความอบอุ่น ให้คำปรึกษาทั้งในเรื่องการเรียนและเรื่องอื่น ๆ เท่าที่ทำได้

5. การประเมินผล

ถาม อาจารย์มีวิธีการประเมินผลการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยอย่างไร และมี การแบ่งระยะเวลาในการประเมินผลอย่างไร

ตอบ การประเมินจะทำ 3 ครั้งคือ ก่อนเรียน ระหว่างภาค และปลายภาค

แบบสัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ อาจารย์ จตุพร รัตนวราหะ
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย อายุ 53 ปี
วันที่สัมภาษณ์ วันที่ 12 กรกฎาคม 2536

1. วิธีสอนนาฏศิลป์ไทย

ถาม อาจารย์คิดว่าหลักการสอนวิชานาฏศิลป์ไทยที่ดี ที่ยึดถือปฏิบัติมาตั้งแต่สมัยโบราณคืออะไร

ตอบ สำหรับหลักการสอนนาฏศิลป์ตามหลักของเก่า คือ การสอนซ้ำเหมือนการตอกหัวตะปู สอนซ้ำ ๆ อยู่ในท่าเดียวกันจนลูกศิษย์จำได้แม่นยำ และทำท่าทางได้อย่างสวยงาม จึงทำให้เด็กเป็นศิลปินที่ดี ซึ่งต่างจากปัจจุบันต้องดำเนินตามหลักสูตรการสอน ไม่สามารถจะสอนซ้ำให้เด็กได้ เมื่อไม่มีการซ้ำเด็กจะจำยาก ปรับปรุงท่าทางก็ยาก เป็นปัญหามาก ซึ่งได้มีการเสนอไปยังกระทรวงศึกษาธิการ ถ้าเป็นหลักสูตรนาฏศิลป์ภาคปฏิบัติไม่ควรเป็นระบบหน่วยกิต แต่ภาคทฤษฎีเป็นแบบหน่วยกิตได้ เพราะสามารถศึกษาได้จากตำราประกอบ และการสอนภาคปฏิบัติต้องเรียนจากครู ใช้การจำอย่างเดียว การใช้วิธีสอนแบบซ้ำ ๆ เด็กจึงจะสามารถจำเข้าไปในสมองได้

ถาม ท่านอาจารย์มีเทคนิคการสอนโขนแต่ละชุดอย่างไร

ตอบ เทคนิคการสอน ต้องพูดด้วย เช่น สอนเก็บ ต้องบอกให้ปลายเท้าเขย่งให้ขาชิดกัน ย่อเข่า และปฏิบัติให้ดูพร้อมกันด้วย หรือการเหลียว เหลียวซ้ายให้ทั้งใบหูขวา เหลียวขวาให้ทั้งใบหูซ้าย ต้องเข้าไปจับทำให้ผู้เรียน โดยดึงใบหูเรียนให้อยู่ในลักษณะที่ถูกต้อง และบอกนฏยศัพท์ด้วย ต่างกับครูสมัยนี้ซึ่งส่วนใหญ่ใช้การเคาะไม้อย่างเดียว

การรำเดี่ยว คือ การอวดความสวยงาม และเป็นตัวของตัวเอง สมัยก่อนต้องใช้ผู้แสดงที่มีความสามารถต่างกับระบำคู่เพียงความพร้อมเพรียง ส่วนการรำเป็นชุดเป็นตอนและตีบท ต้องให้ผู้เรียนอ่านบทให้เข้าใจ และครูก็ทำท่าให้ดู เน้นบทส่วนไหนต้องใส่อารมณ์อย่างไร ตีบทให้แตกต่างตัวละครมีอารมณ์ขนาดไหน

2. หลักสูตรการเรียนการสอน

ถาม อาจารย์คิดว่าวิชาในหลักสูตรสาขานาฏศิลป์ไทยภาคทฤษฎีจะเป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพในอนาคตมากน้อยเพียงใด

ตอบ มีประโยชน์ในด้านการได้ความรู้กว้างออกไป ตามหลักการน่าจะมากกว่านี้ เพราะตำราทางนาฏศิลป์ไทยไม่มีคนแต่ง เพื่อให้นักศึกษาค้นคว้า ตำรายังอยู่ในวงจำกัด จึงต้องศึกษาจากครูให้มาก ส่วนด้านการปฏิบัติต้องใช้วิธีการฝึกมาก ๆ เรียกว่า ฝึกให้ซ้ำ

หมายถึง ทุกส่วนจะอ่อนหมด

ถาม ท่านอาจารย์คิดว่า การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยภาคปฏิบัติในปัจจุบันมี ปัญหาอะไรบ้าง

ตอบ ปัญหาด้านครุภัณฑ์ ปกติการสอนนาฏศิลป์ไทยควรจะเป็นครู 1 ต่อนักเรียน 5 คน แต่ปัจจุบันครู 1 ต่อผู้เรียน 30 คน ทำให้ไม่สามารถจับทำให้ผู้เรียนได้ทั่วถึง เด็กแต่ละคนจะมีข้อบกพร่องที่แตกต่างกัน บางคนสูงบางคนเตี้ย ครูดูแลและแก้ไขไม่ได้ไม่ทั่วถึง ทำให้ขาดคุณภาพไป

เวลาเรียนไม่พอ เพราะต้องใช้เวลาฝึกมาก ยิ่งในระบบหน่วยกิตทำให้มี ปัญหาการสอนไม่ทัน

วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสอนไม่มีปัญหา แต่มีปัญหาเรื่องเครื่องแต่งกายที่ใช้ในการออกแสดงมีไม่พอ เพราะงบประมาณไม่เพียงพอ

ถาม ท่านอาจารย์คิดว่า การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทย ควรมีสถานแวดล้อมของ ชั้นเรียนอย่างไร

ตอบ ห้องฝึกโยนควรมีกระจก 4 ด้าน หรือ 3 ด้านก็ได้ ควรเก็บเสียงและเป็น พื้นไม้ เพราะเสียงในการฝึก การกระทบเด็กจะได้ยินชัด มีความกว้างพอสมควร ส่วนอุปกรณ์ คือไม้เคาะจังหวะหรือกรับก็ได้ มีเครื่องบันทึกเสียงประกอบ ถ้ามีดนตรีสดจะดีมากทำให้นักดนตรี ได้รู้การฝึกโยน

3. การปลูกฝังความมีวินัยและคุณธรรม

ถาม อาจารย์คิดว่า อาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทยในสมัยโบราณมีการปลูกฝัง คุณธรรมแก่ผู้เรียนอย่างไร

ตอบ ให้มาตรงเวลาฝึก เคารพครูอาจารย์ ในด้านการแสดงก็อบรมให้แสดงด้วยความจริงใจ ถอดชีวิตจิตใจโดยการแสดง ครูใช้วิธีการอบรม หรือบางครั้งอาจทำโทษ เช่น ถ้ามาฝึกไม่ตรงเวลาก็อาจให้เต้นเสา 400 ครั้ง เป็นต้น แต่ปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปมากครู จะต้องมีหน้าที่ตามเด็กมาเรียน มาถ่ายทอดให้ สมัยก่อนลูกศิษย์ต้องวิ่งไปหาครู และครูจะ เคี้ยวข้าวเข้มงวดลูกศิษย์ เดียวนี้ครูไม่เข้มงวด เด็กจะรับผิดชอบตัวเอง

4. ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

ถาม การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยในสมัยโบราณ ผู้สอนกับผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ กันมากน้อยเพียงใด

ตอบ สมัยก่อนมีความใกล้ชิดกันมาก เพราะสมัยก่อนถ้าอยากได้วิชาต้องไปบ้าน ครูไปปรนนิบัติรับใช้ครู ครูจึงจะสอนให้ เด็กสมัยนี้คิดว่าครูมีหน้าที่ต้องสอนเขาอยู่แล้วความสัมพันธ์จึงคลายไป

แบบสัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ อาจารย์ วรณชรีย์ ดิลกศิลป์
 ตำแหน่ง หัวหน้าหมวดวิชานาฏศิลป์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย อายุ 33 ปี
 ปฏิบัติหน้าที่ สอนนาฏศิลป์ไทย (ละคร) ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ
 วันที่สัมภาษณ์ วันที่ 12 กรกฎาคม 2536

1. วิธีสอนนาฏศิลป์ไทย

ถาม อาจารย์คิดว่าหลักการสอนวิชานาฏศิลป์ไทยที่ดี ที่ยึดถือปฏิบัติมาตั้งแต่สมัยโบราณคืออะไร

ตอบ หลักการสอนในภาคทฤษฎี คือ การให้นักเรียนได้พูดคุยกับครูอาจารย์ที่มีความรู้และความสามารถในด้านนั้น ๆ นอกจากนี้เมื่อเรียนทฤษฎีแล้วนักเรียนสามารถทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง ส่วนในภาคปฏิบัติ คือ การฝึกหัดเบื้องต้น เช่น ตัดมือ ตัดตัว ฝึกความมีระเบียบ เพื่อเป็นพื้นฐานในการฝึกภาคปฏิบัติ โดยพร้อมเพรียง ให้นักเรียนปฏิบัติตามครู และครูคอยบอกวิธีการที่ถูกต้อง

ถาม อาจารย์มีการเตรียมการสอนในแต่ละบทเรียนหรือไม่ อย่างไร

ตอบ ในการเตรียมการสอนในภาคทฤษฎีนั้น จะเตรียมก่อนเข้าห้องสอนประมาณ 1 ชั่วโมง โดยดูเนื้อหาที่จะสอน หัววิธีการสอน และวิธีทดสอบ ส่วนในภาคปฏิบัติคือ การกำหนดเพลงที่จะสอน และเตรียมการสอนโดยฝึกท่ารำของครูให้ดี นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ตามครู

ถาม อาจารย์มีวิธีการแบ่งลำดับขั้นตอนในการสอนแต่ละบทเรียนอย่างไร

ตอบ การสอนทฤษฎีมีขั้นนำเข้าสู่บทเรียน โดยสนทนากับผู้เรียนเกี่ยวกับวิธีการหรือวิชาที่จะเรียนต่อไป ขั้นสอนใช้วิธีสอนแบบอธิบายและสาธิตให้นักเรียนดู และให้นักเรียนลงมือปฏิบัติบ้าง นอกจากนี้บางครั้งจะมีการแบ่งกลุ่มปฏิบัติหรือการอภิปราย การวัดและประเมินผลให้ผู้เรียนปฏิบัติพร้อมการอธิบาย และให้ทำรายงาน

ในภาคปฏิบัติ นำเข้าสู่บทเรียนโดยการถามความรู้เดิมหรืออาจให้ทดลองปฏิบัติให้ดู ขั้นสอนสำหรับบทเรียนใหม่การสอนให้ร้องเพลง หัดฟังจังหวะ และสอนนาฏยศัพท์ที่ใช้ในบทเพลง จากนั้นสอนท่ารำโดยให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม ขั้นฝึกปฏิบัติโดยให้ร้องเพลงและปฏิบัติท่ารำเอง และเปิดเครื่องบันทึกเสียงประกอบ การวัดผลโดยให้ปฏิบัติทีละแถวหรือเป็นกลุ่ม ๆ

ถาม อาจารย์มีเทคนิคการสอนปฏิบัตินาฏศิลป์ละครใบในแต่ละชุดอย่างไร

ตอบ รำเดี่ยวและระบำมาตรฐาน สอนทีละท่าตามบทเพลงแต่ละวรรคให้ได้แล้ว จึงสอนบทต่อไป

ระบำเบ็ดเตล็ดและการแสดงพื้นเมือง ให้แบ่งกลุ่มแล้วสอนทีละกลุ่ม

การแสดงเป็นชุดเป็นตอนและการตีบท หาบละครให้นักเรียนหัดตีบทแล้ว คอยแก้ไขท่าที่ตีบท

2. หลักสูตรการเรียนการสอน

ถาม อาจารย์คิดว่าวิชาในหลักสูตรสาขานาฏศิลป์ไทยภาคทฤษฎีจะเป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพในอนาคตมากน้อยเพียงใด

ตอบ เป็นประโยชน์มาก สามารถนำความรู้จากวิชานาฏศิลป์ไปประกอบการสอนในวิชาอื่น ๆ ได้ เมื่อไปประกอบอาชีพต่อไปในอนาคต

ถาม อาจารย์ดำเนินการสอนโดยยึดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและวัตถุประสงค์ของรายวิชาหรือไม่

ตอบ ยึดจุดประสงค์ของหลักสูตรทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

ถาม อาจารย์คิดว่า การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยภาคปฏิบัติในปัจจุบันมีปัญหาอะไรบ้าง

ตอบ มีปัญหาด้านผู้เรียนมีจำนวนน้อย เพราะไม่มีผู้ปกครองส่งเด็กมาเรียน เนื่องจากฐานะยากจน และไม่มีทุนส่งให้เรียน นอกจากนี้เด็กจบแล้วไม่มีงานทำ

ถาม การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยควรมีสภาพแวดล้อมของชั้นเรียนอย่างไร

ตอบ สภาพห้องเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ควรมีความกว้าง สะดวก ห้องฝึกปฏิบัติควรมีกระจกให้ผู้เรียนได้ดู ส่วนวัสดุอุปกรณ์ควรมีไว้ที่คนประกอบการสอนด้วย

3. การปลูกฝังความมีวินัยและคุณธรรม

ถาม อาจารย์คิดว่า อาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทยในสมัยโบราณมีการปลูกฝังคุณธรรมแก่ผู้เรียนอย่างไร

ตอบ ปลูกฝังในด้านการฝึกให้มีมารยาทดี เรียบร้อย เคารพผู้มีพระคุณ มีวินัย และตรงต่อเวลา

ถาม อาจารย์คิดว่าการสอนนาฏศิลป์ไทยในปัจจุบัน มีการปลูกฝังความมีวินัยและการปลูกฝังด้านคุณธรรมแก่ผู้เรียนอย่างไร

ตอบ ลักษณะเดียวกับในสมัยโบราณ คือ ฝึกให้มีมารยาทดี เรียบร้อย เคารพครู อาจารย์ บำเพ็ญตนเป็นศิลปินที่ดี

4. ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

ถาม การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยในสมัยโบราณ ผู้สอนกับผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด

ตอบ มีความสัมพันธ์กันมากเพราะถ้าจะฝึกทำรำต้องใช้เวลากินนอนอยู่ด้วยกัน เป็นวันเป็นคืน

ถาม การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยในปัจจุบัน มีวิธีการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนได้หรือไม่ อย่างไร

ตอบ การสอนในภาคทฤษฎี เวลาเรียนครูก็เป็นผู้สั่งสอน ให้นักเรียนได้ความรู้ นักเรียนก็อยู่ในฐานะนักเรียน นอกเวลาเรียน ครูก็เสมือนพ่อแม่ที่คอยดูแลและห่วงใย

ส่วนการสอนในภาคปฏิบัติ ในเวลาเรียน ความสัมพันธ์จะมีมากกว่าเรียนทฤษฎี เพราะความใกล้ชิดจะมีมากกว่า นอกเวลาเรียน ความสัมพันธ์เปรียบเสมือนพ่อแม่เช่นกัน

5. การประเมินผล

ถาม อาจารย์มีวิธีการประเมินผลการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยอย่างไร และมี การแบ่งระยะเวลาในการประเมินผลอย่างไร

ตอบ ภาคทฤษฎี จะทดสอบเมื่อสอนจบบทเรียนแต่ละบทโดยไม่กำหนดระยะเวลา ภาคปฏิบัติ จะทดสอบเมื่อสอนเพลงจบแล้ว แต่ละเพลงโดยไม่กำหนดระยะเวลาเช่นกัน

ถาม อาจารย์มีเกณฑ์ในการประเมินผลแต่ละครั้งอย่างไร

ตอบ ภาคทฤษฎีเมื่อทดสอบจะวัดการตอบคำถาม การรายงานหน้าชั้น ส่วนภาคปฏิบัติ คือ การร้องเพลงและรำได้อย่างถูกต้อง สวยงาม

แบบสัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ อาจารย์ กิตติพงษ์ ไตรพงษ์
 ตำแหน่ง หัวหน้าภาควิชานาฏศิลป์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย อายุ 34 ปี
 ปฏิบัติหน้าที่ สอนนาฏศิลป์ไทย (โขน) ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ
 วันที่สัมภาษณ์ วันที่ 12 กรกฎาคม 2536

1. วิธีสอนนาฏศิลป์ไทย

ถาม อาจารย์คิดว่าหลักการสอนวิชานาฏศิลป์ไทยที่ดี ที่ยึดถือปฏิบัติมาตั้งแต่สมัยโบราณคืออะไร

ตอบ หลักการสอนในภาคทฤษฎี คือ การที่ครูผู้สอนเป็นผู้โอนความรู้แก่ศิษย์ โดยที่ศิษย์เพียงแต่จดและจำเกร็ดและใจความสำคัญ ๆ เอาไว้ เป็นลักษณะบอกจุด ครูผู้สอนจะมีบทบาทสำคัญต่อนือหามาก

หลักการสอนในภาคปฏิบัติเป็นการสอนในลักษณะอธิบายและสาธิตนำ ก่อนการต่อท่าทางต่าง ๆ คือ ครูผู้สอนเป็นแบบโดยให้นักเรียนหรือศิษย์ทำตาม ซึ่งก็ยังคงใช้ได้ดีในปัจจุบัน

ถาม อาจารย์มีการเตรียมการสอนในแต่ละบทเรียนหรือไม่ อย่างไร

ตอบ ภาคทฤษฎี ในการสอนแต่ละครั้งจะเตรียมการสอนก่อนล่วงหน้าประมาณ 10-15 นาที เพื่อความเข้าใจในเนื้อหาที่จะนำเสนอ

ในภาคปฏิบัตินั้นเนื้อหาของวิชาจะมีกำหนดอยู่ในหลักสูตรของแต่ละเรื่องซึ่งเนื้อหาที่สอนจะมีบันทึกคู่มือทำรำกำหนดไว้ ก่อนการสอนก็จะเตรียมตัวจากคู่มือทำรำก่อนที่จะทำการสอน

ถาม อาจารย์มีวิธีการแบ่งลำดับขั้นตอนในการสอนแต่ละบทเรียนอย่างไร

ตอบ ภาคทฤษฎี
 ช้่นนำเข้าสู่บทเรียน ในแต่ละครั้งก็จะไม่เหมือนกันแตกต่างกันตามแต่เนื้อหาที่ต่อเนื่องกับเนื้อหาใหม่ ถ้าเป็นเนื้อหาต่อเนื่องก็จะนำเข้าสู่บทเรียนโดยการสอบถามถึงเนื้อหาที่เรียนผ่านมา

ชั้นอธิบาย ใช้วิธีสอนโดยการแจกเอกสารแล้วให้ตอบคำถาม โดยจะสอดแทรกเนื้อหาที่สำคัญ ๆ ซึ่งไม่มีอยู่ในเอกสารให้นักศึกษาจดแทรก การสอนก็จะเน้นลักษณะอธิบายและสอบถาม ใช้เอกสารการสอน และอุปกรณ์ภายในห้องเรียน เช่น ซ็อกและกระดานดำ ฯลฯ

ขั้นสรุป วิธีการสรุปเนื้อหาทั้งหมดอย่างย่อ ๆ เพื่อโยงเนื้อหาเอาไว้ใน
หัวโหม่งหน้า

ขั้นวัดผลและประเมินผล ใช้ลักษณะตอบคำถามหรือสอบถาม เนื้อหาที่สอน
และมีการให้ทำรายงาน ถ้ามีเนื้อหาที่เหมาะสม นอกจากนี้ก่อนเข้าสู่เนื้อหาของหลักสูตร
อาจมีการวัดผลพื้นฐานความรู้ของผู้เรียนก่อน

การสอนในภาคปฏิบัติ ถ้าเริ่มต่อบทเรียนใหม่จะมีการนำเข้าสู่บทเรียน
โดยอธิบายประวัติที่มา โอกาสที่ใช้และอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับเนื้อหาหรือย่อนำด้วยเรื่องที่เกี่ยวข้อง
รวมเกียรติ เฉพาะตอนที่จะทำปฏิบัติ

ขั้นสอนหรือต่อทำรำ บอกจุดเพลงร้อง ฝึกให้ร้องตามเครื่องบันทึกเสียงต่อ
ทำรำ 1 คำร้องแรกโดยครุรำนำและนักศึกษารำตาม

ขั้นปฏิบัติ ให้ร้องเพลงตามเทปและปฏิบัติทำรำ 1 คำร้องแรก โดยร้อง
เอง ปฏิบัติเอง ครูจะแก้ไขและแนะนำท่าทางให้ถูกต้อง

ขั้นวัดผลและประเมินผล วิธีการปฏิบัติโดยร้องและรำเอง แล้วจึงรำเข้า
กับเครื่องบันทึกเสียง

ส่วนการดำเนินการสอนในครั้งต่อไป

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน โดยทบทวนทำรำที่เรียนมาแล้วและร้องเนื้อหาของทำรำ
จากนั้นก็ดำเนินการสอนเหมือนใบคาบแรก อย่างไรก็ตาม การต่อทำรำที่ละคำร้อง บางครั้ง
อาจจะใช้เวลาเร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับตัวผู้เรียนด้วย แต่วิธีการสอนส่วนมากยังคงเป็นลักษณะต่อ
ที่ละคำร้องจนจบเพลง

ถาม อาจารย์มีเทคนิคการสอนปฏิบัตินาฏศิลป์ละครโขนแต่ละชุดอย่างไร

ตอบ ในรายวิชารำเดี่ยวเป็นการสอนปฏิบัติที่ต้องให้หนังสือและความถูกต้องของ
ทำรำ ฉะนั้นจึงสอนลักษณะที่ละท่า โดยการสอนจะสอดแทรกลีลาหรือเทคนิคการรำควบคู่ไป
ด้วย

ระบำเบ็ดเตล็ดและการแสดงพื้นเมือง ใช้การอธิบายเกร็ดและวิธีการแสดง
ที่เคยได้รับการถ่ายทอดจากครูอาจารย์เก่า ๆ ที่มีความสามารถและจากประสบการณ์การ
แสดงของผู้สอนเองด้วย

การแสดงเป็นชุดเป็นตอนและการตีบท เทคนิคที่สอนก็จะพยายามให้ตีบท
โดยใช้วิธีการให้คิดท่าที่จะตีบทในเนื้อร้องนั้น ๆ หลาย ๆ ท่า แล้วอธิบายว่าท่าใดมีความ
เหมาะสมต่อคำร้อง ๆ นั้นที่สุด และจากการให้มีส่วนร่วมในการแสดง

2. หลักสูตรการเรียนการสอน

ถาม อาจารย์คิดว่าวิชาในหลักสูตรสาขานาฏศิลป์ไทยภาคทฤษฎีจะเป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพในอนาคตมากน้อยเพียงใด

ตอบ มีความสำคัญมาก เพราะเนื้อหาของเรื่องนั้นโดยมากจะสอดคล้องกับวิชาในภาคปฏิบัติ

ถาม อาจารย์ดำเนินการสอนโดยยึดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและวัตถุประสงค์ของรายวิชาหรือไม่

ตอบ ภาคทฤษฎี ดำเนินการสอนตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โดยนำมาจำแนกความสำคัญของเนื้อหา ความหนักเบาในการนำเสนอผู้เรียน ถ้าเนื้อหาใดเป็นเนื้อหาซ้ำที่เคยเรียนมาแล้วก็จะไม่เน้นเนื้อหานั้นมากนัก

ภาคปฏิบัติ ยึดตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา แต่ในบางวิชาที่จะปรับเนื้อหาเพื่อความเหมาะสมของผู้เรียนด้วย ทั้งนี้อยู่ที่สถานะของภูมิภาคและผู้เรียน

ถาม อาจารย์คิดว่า การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยภาคปฏิบัติในปัจจุบันมีปัญหาอะไรบ้าง

ตอบ ด้านเวลาเรียน วิชาภาคปฏิบัติเป็นวิชาที่ต้องคำนึงถึงการฝึกทักษะเพื่อความชำนาญ แต่ในปัจจุบันการเรียนภาคปฏิบัติถูกกำหนดโดยหน่วยการเรียน ซึ่งบังคับให้เวลาเรียนน้อยลง แต่เนื้อหาวิชาเท่าเดิม และบางรายวิชาเนื้อหาบางเวลาสั้น แต่บางรายวิชาเนื้อหาน้อยและเวลาเท่าเดิมทำให้สอนได้ไม่ทัน

จำนวนนักศึกษา โดยเฉพาะสาขาโขนมีผู้เรียนน้อยลง จัดอยู่ในประเภทวิชาชั้นขาดแคลน เนื่องจากผู้ปกครองและนักเรียนส่วนมากคิดว่าการเรียนโขนยาก และเป็นวิชาชั้นที่ไม่ก้าวหน้าเมื่อจบการศึกษา นอกจากนี้การจัดหาอุปกรณ์เครื่องช่วยฝึกในภาควิชาปฏิบัติยังขาดเรื่องงบประมาณจัดหา แถบบันทึกเสียงที่ใช้สอนในบางเพลงเนื้อหาไม่มีบันทึกไว้แบบแผนและมาตรฐานทำรำไม่คงที่

ถาม การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยควรมีสถานแวดล้อมของชั้นเรียนอย่างไร

ตอบ ด้านสภาพห้องเรียน ก็คงเป็นห้องเรียนปกติทั่วไปแต่ควรมีรูปภาพหรือการจัดสภาพห้องเรียนให้มีความเป็นลักษณะนาฏศิลป์ไทยอยู่ในห้องเรียนนั้นด้วย ด้านวัสดุอุปกรณ์การสอน ขึ้นอยู่กับเนื้อหาที่สอนแต่ละเรื่อง แต่อุปกรณ์ที่ควรมีอยู่ประจำห้องก็คือ กระดานดำ และอาจมีเครื่องบันทึกเสียงอยู่ประจำห้องด้วย

ส่วนห้องฝึกซ้อมภาคปฏิบัติ ควรเป็นห้องที่กว้างขวางและแบ่งออกเป็นห้องๆ ไม่เรียนรวมกันหลายชั้นเรียน 1 ห้องต่อ 1 ชั้นเรียน และควรมีกระจกบานใหญ่ไว้ทุกห้องเรียน ด้านวัสดุอุปกรณ์การสอน เครื่องบันทึกเสียงควรมีให้เพียงพอต่อชั้นเรียนและต้องมีกำลังส่งขยายเสียงให้ดังได้ยินทั่วถึง แถบบันทึกเสียงเพลงต่าง ๆ ที่มีในหลักสูตรควรมีให้ครบทุกเพลง

3. การปลูกฝังความมีวินัยและคุณธรรม

ถาม อาจารย์คิดว่า อาจารย์ผู้สอนนาฏศิลป์ไทยในสมัยโบราณมีการปลูกฝังคุณธรรมแก่ผู้เรียนอย่างไร

ตอบ ครูสมัยโบราณปลูกฝังคุณธรรมควบคู่ไปกับการเรียน บางครั้งจะไม่บอกโดยตรงแต่ละบอกในลักษณะเล่าประสบการณ์ให้ฟัง ซึ่งจะทำให้เกิดการฝังใจและจดจำนำมาประพฤติปฏิบัติเพื่อดำเนินรอยตามครู

ถาม อาจารย์คิดว่า การสอนนาฏศิลป์ไทยในปัจจุบัน มีการปลูกฝังความมีวินัยและการปลูกฝังด้านคุณธรรมแก่ผู้เรียนอย่างไร

ตอบ ปัจจุบันครูจะต้องคอยสอนความมีวินัยและคุณธรรมแก่ผู้เรียนโดยแยกออกจากการสอนนาฏศิลป์เพราะเวลาในการสอนในรายวิชาแต่ละวิชาแทบจะไม่ทันต่อหลักสูตร จึงต้องหาเวลาและวิธีการปลูกฝังสิ่งเหล่านั้นเมื่อมีโอกาส เช่น ในเวลาเดินเสา เป็นต้น

4. ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

ถาม การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยในสมัยโบราณ ผู้สอนกับผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด

ตอบ ในสมัยโบราณนั้นมีความสัมพันธ์กันมาก ผู้เรียนสามารถรับการถ่ายทอดได้อย่างเต็มที่ เรียกว่า ครูถ่ายทอดแบบ ดิษย์ก็รับแบบได้เหมือนครู

ถาม การเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยในปัจจุบัน มีวิธีการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนได้หรือไม่ อย่างไร

ตอบ ภาคทฤษฎี ในเวลาเรียน ครูเป็นผู้สอนถ่ายทอดนักศึกษาเป็นผู้เรียน ซึ่งความสัมพันธ์ขึ้นอยู่กับผู้สอนมีการเตรียมการสอนดีเพียงไร และนักศึกษามีความตั้งใจในการเรียนเพียงพอหรือไม่ นอกเวลาเรียน ครูต้องคอยเป็นที่ปรึกษาแก่ผู้เรียนในทุกเรื่องที่มีปัญหาเกี่ยวกับวิชาที่เรียน

ภาคปฏิบัติ ในเวลาเรียน ครูจะไม่ทำหน้าที่สอนอย่างเดียวแต่จะทำหน้าที่เป็นทั้งครูและผู้กำกับคือทั้งสอนและแนะนำในสิ่งต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติมิใช่ป้อนความรู้อย่างเดียว นอกเวลาเรียน คอยให้คำปรึกษาด้านท่ารำต่าง ๆ หรือวิธีการแสดงต่าง ๆ ที่นักศึกษาต้องการทราบ

5. การประเมินผล

ถาม อาจารย์มีวิธีการประเมินผลการเรียนการสอนนาฏศิลป์ไทยอย่างไร และมี การแบ่งระยะเวลาในการประเมินผลอย่างไร

ตอบ ภาคทฤษฎี แบ่งระยะการประเมินเนื้อหาเป็น 2 ระยะ คือ กลางภาคเรียน กับปลายภาคเรียน โดยการทำข้อสอบประเมินผลแบบอัตนัยและปรนัย บางครั้งอาจมีการวัดผลก่อนเรียนเนื้อหาในครั้งแรกก่อนเข้าสู่เนื้อหาของหลักสูตร

ภาคปฏิบัติ ประเมินผลโดยการปฏิบัติเมื่อสอนจบเนื้อหาทำรำแต่ละเพลงแล้ว

ถาม อาจารย์มีเกณฑ์ในการประเมินผลแต่ละครั้งอย่างไร

ตอบ ภาคทฤษฎี มีการสอบวัดผลกลางภาค โดยวัดผลตามจุดประสงค์ การทดสอบปฏิบัติจากการรายงานและการอภิปราย

ภาคปฏิบัติ มีการสอบปฏิบัติในระหว่างภาคเป็นช่วง ๆ สอบปลายภาคตามเกณฑ์ 80:20 และมีคะแนนการเข้าร่วมในการแสดงของวิทยาลัยด้วย

ภาคผนวก จ

การหาความเที่ยงของการสังเกต

การหาค่าความเที่ยงของแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนภาคทฤษฎี

พฤติกรรมที่สังเกต รายชื่อ	คะแนนการสังเกต				ความแตกต่าง
	ผู้สังเกตคนที่ 1		ผู้สังเกตคนที่ 2		
	คะแนน	สัดส่วน	คะแนน	สัดส่วน	
1	1	0.014	1	0.014	0
2	-	0	-	0	0
3	-	0	-	0	0
4	-	0	-	0	0
5	1	0.014	1	0.014	0
6	5	0.069	5	0.0771	0.002
7	4	0.056	4	0.057	0.001
8	2	0.028	2	0.029	0.001
9	-	0	-	0	0
10	-	0	-	0	0
11	6	0.083	5	0.071	0.012
12	6	0.083	5	0.071	0.012
13	2	0.028	2	0.029	0.001
14	-	0	-	0	0
15	3	0.041	3	0.043	0.002
16	4	0.056	3	0.043	0.013
17	2	0.028	2	0.029	0.001
18	1	0.014	1	0.014	0
19	1	0.014	-	0	0.014
20	2	0.028	2	0.029	0.001
21	-	0	1	0.014	0.014

พฤติกรรมที่สังเกต รายชื่อ	คะแนนการสังเกต				ความแตกต่าง
	ผู้สังเกตคนที่ 1		ผู้สังเกตคนที่ 2		
	คะแนน	สัดส่วน	คะแนน	สัดส่วน	
22	-	0	-	0	0
23	2	0.028	3	0.043	0.015
24	-	0	-	0	0
25	2	0.028	2	0.029	0.001
26	1	0.014	1	0.014	0
27	3	0.041	4	0.057	0.016
28	4	0.056	4	0.057	0.001
29	2	0.028	2	0.029	0.001
30	4	0.56	4	0.057	0.001
31	3	0.041	3	0.043	0.002
32	-	0	-	0	0
33	5	0.069	5	0.071	0.002
34	4	0.056	4	0.057	0.001
35	2	0.028	1	0.014	0.014
36	-	0	-	0	0
37	-	0	-	0	0
38	-	0	-	0	0
รวม	72	1	70	1	0.128

$$\begin{aligned}R &= \frac{P_o - P_e}{1 - P_e} \\P_o &= 1 - 0.128 = 0.872 \\P_e &= (0.083)^2 + (0.069)^2 \\&= 0.007 + 0.005 = 0.012 \\R &= \frac{0.872 - 0.012}{1 - 0.012} \\&= \frac{0.86}{0.988} \\&= 0.87\end{aligned}$$

การหาค่าความเที่ยงของแบบสังเกตพฤติกรรมการสอนภาคปฏิบัติ

พฤติกรรมที่สังเกต รายชื่อ	คะแนนการสังเกต				ความแตกต่าง
	ผู้สังเกตคนที่ 1		ผู้สังเกตคนที่ 2		
	คะแนน	สัดส่วน	คะแนน	สัดส่วน	
1	1	0.013	1	0.013	0
2	-	0	-	0	0
3	-	0	-	0	0
4	1	0.013	1	0.013	0
5	-	0	-	0	0
6	-	0	-	0	0
7	-	0	-	0	0
8	5	0.063	5	0.065	0.002
9	5	0.063	5	0.065	0.002
10	5	0.063	4	0.052	0.011
11	3	0.037	3	0.039	0.002
12	5	0.063	5	0.065	0.002
13	-	0	-	0	0
14	4	0.05	3	0.039	0.011
15	-	0	-	0	0
16	3	0.037	3	0.039	0.002
17	-	0	1	0.013	0.013
18	3	0.037	3	0.039	0.002
19	1	0.013	1	0.013	0
20	3	0.037	3	0.039	0.002
21	3	0.037	2	0.026	0.011
22	2	0.025	2	0.026	0.001

พฤติกรรมที่สังเกต รายชื่อ	คะแนนการสังเกต				ความแตกต่าง
	ผู้สังเกตคนที่ 1		ผู้สังเกตคนที่ 2		
	คะแนน	สัดส่วน	คะแนน	สัดส่วน	
23	3	0.037	2	0.026	0.011
24	3	0.037	3	0.039	0.002
25	1	0.013	1	0.013	0
26	4	0.05	4	0.052	0.002
27	2	0.025	2	0.026	0.001
28	-	0	-	0	0
29	1	0.013	-	0	0.013
30	2	0.025	2	0.026	0.001
31	2	0.025	3	0.039	0.014
32	3	0.037	3	0.039	0.002
33	-	0	-	0	0
34	-	0	-	0	0
35	4	0.05	4	0.052	0.002
36	-	0	-	0	0
37	4	0.05	4	0.052	0.002
38	3	0.037	3	0.039	0.002
39	-	0	-	0	0
40	1	0.013	1	0.013	0
41	-	0	-	0	0
42	-	0	-	0	0

พฤติกรรมที่สังเกต รายชื่อ	คะแนนการสังเกต				ความแตกต่าง
	ผู้สังเกตคนที่ 1		ผู้สังเกตคนที่ 2		
	คะแนน	สัดส่วน	คะแนน	สัดส่วน	
43	1	0.013	1	0.013	0
44	2	0.025	2	0.026	0.001
รวม	80	1	77	1	0.114

$$R = \frac{P_o - P_e}{1 - P_e}$$

$$P_o = 1 - 0.114 = 0.886$$

$$P_e = (0.063)^2 + (0.050)^2$$

$$= 0.004 + 0.003 = 0.007$$

$$R = \frac{0.886 - 0.007}{1 - 0.007}$$

$$= \frac{0.879}{0.993} = 0.885$$

ภาคผนวก จ

ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางการสังเกตกิจกรรมการสอนภาคทฤษฎี

นวัตกรรมการสอน	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		ครั้งที่ 3		ครั้งที่ 4		ครั้งที่ 5		ครั้งที่ 6		ครั้งที่ 7		ครั้งที่ 8		ความถี่	ร้อยละ
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2		
<p>คำขวัญสอนและลำดับขั้นตอนการสอน</p> <p>ผู้นำเข้าสัปดาห์เรียน</p> <p>1. อาจารย์พูดคุยเรื่องทั่ว ๆ ไป</p> <p>ซักถามแล้วโองเข้าสัปดาห์เรียน</p> <p>2. เล่าเรื่องหรือเหตุการณ์ต่างๆ</p> <p>3. ใช้สื่อการสอน</p> <p>4. แจงสรุปประสงค์ของการเรียน</p> <p>ให้นักศึกษารวบรวม</p> <p>5. อาจารย์ทบทวนบทเรียนใน</p> <p>คาบที่แล้ว</p>	1	1	1	-	1	1	1	1	-	1	1	1	1	1	1	1	14	87.5
	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	1	1	-	-	4	25.0
	1	1	-	-	1	-	-	-	-	1	-	1	-	1	-	-	6	37.5
	-	-	1	1	-	-	-	1	-	-	1	-	-	1	1	-	6	37.5
	1	1	-	1	1	-	1	1	-	-	1	1	-	-	1	1	10	62.5
<p>ขั้นสรุป</p> <p>17. อาจารย์สรุปแนวคิดสำคัญของ</p> <p>บทเรียน</p> <p>18. อาจารย์ให้นักศึกษาช่วยกัน</p> <p>สรุปบทเรียน</p> <p>19. อาจารย์ใช้คำถามกระตุ้นให้นักศึกษา</p> <p>เสนอแนวคิดจาก</p> <p>บทเรียนเป็นรายบุคคล</p>	2	-	1	1	1	-	2	2	1	-	2	1	-	-	2	1	16	50.0
	-	1	-	1	-	2	-	-	-	1	-	1	1	-	2	1	10	31.25
	-	1	-	1	-	1	-	-	-	1	-	-	1	-	-	1	6	18.75

พฤติกรรมการสอน	คนที่ 1		คนที่ 2		คนที่ 3		คนที่ 4		คนที่ 5		คนที่ 6		คนที่ 7		คนที่ 8		\bar{X}	S.D.
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2		
ค่าเฉลี่ยสอนและลำดับชั้นการสอน ชั้นสอน																		
6. อาจารย์บรรยาย อธิบาย เนื้อหา บอกคำจำกัดความ หรือกระบวนการต่าง	6	4	4	3	5	4	4	5	6	5	5	5	3	3	4	5	4.44	0.93
7. อาจารย์สอนโดยใช้วิธี บรรยายประกอบสื่อ	2	2	-	4	3	5	-	2	6	-	-	6	2	3	7	6	3.00	2.34
7.1 เครื่องบันทึกเสียง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.2 ของจำลอง	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	0.19	0.53
7.3 ของจริง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.4 รูปภาพ	-	2	-	-	-	4	-	-	6	-	-	6	1	3	6	2	1.75	2.25
7.5 เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.6 สไลด์	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.7 วิกิตำนา	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.8 วิกิซอร์ซ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.9 กระดานคำเสนอ เนื้อหาสาระของ บทเรียน	2	2	2	4	3	3	4	2	4	3	2	5	2	2	4	4	3.00	1.00
7.10 บัตรคำ	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.06	0.24
8. อาจารย์บอกให้นักศึกษา จดคำบรรยาย	-	3	1	1	2	2	-	3	7	1	1	3	-	-	3	1	1.75	1.75

พฤติกรรมการสอน	คนที่ 1		คนที่ 2		คนที่ 3		คนที่ 4		คนที่ 5		คนที่ 6		คนที่ 7		คนที่ 8		\bar{X}	S.D.
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2		
9. อาจารย์สอนโดยใช้วิธีสำคัญ ให้นักศึกษาเห็นตัวอย่าง	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	3	0.69	1.26
10. อาจารย์ให้นักศึกษาออกมา รายงานหรืออภิปรายหน้าชั้น	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.31	1.21
11. อาจารย์ใช้คำถามกระตุ้นให้ นักศึกษามีส่วนร่วมในการ เรียนตลอดเวลา	4	4	2	4	7	6	4	4	7	5	5	5	3	4	6	6	4.75	1.35
12. อาจารย์แสดงความสนใจ เมื่อนักศึกษาคำถามหรือ ตอบคำถาม	3	4	2	4	5	6	4	4	7	4	4	4	3	3	5	6	4.25	1.25
13. อาจารย์ยกตัวอย่างเนื้อหาที่ มีความสัมพันธ์กับบทเรียนใน ภาคปฏิบัติ	2	2	-	4	-	2	1	2	-	3	1	2	1	2	2	3	1.75	1.03
14. อาจารย์ใช้วิธีสอนโดยให้ นักศึกษาลงมือปฏิบัติหรือทำ กิจกรรม	-	-	2	3	-	-	2	2	-	2	5	-	5	4	-	2	1.56	1.58
15. อาจารย์ยกตัวอย่างเนื้อหาที่ มีความสัมพันธ์กับการดำรง ชีวิตประจำวัน	2	2	-	3	4	3	1	2	1	-	-	2	2	4	2	2	1.69	1.10
16. อาจารย์เล่าเกร็ดความรู้ และสอดแทรกอารมณ์ขัน	2	1	-	4	1	2	1	2	1	1	1	1	2	1	2	2	1.50	0.87

พฤติกรรมการสอน	คนที่ 1		คนที่ 2		คนที่ 3		คนที่ 4		คนที่ 5		คนที่ 6		คนที่ 7		คนที่ 8		\bar{X}	S.D.
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2		
ค่าการปลุกฝังความวินัยและ คุณธรรม																		
20. อาจารย์คิดว่าเพื่อนหรือว่ากล่าว เมื่อนักศึกษาไม่สนใจเรียน หรือตั้งใจฟังในขณะสอน	1	1	2	2	1	1	1	1	2	1	1	1	2	1	-	2	1.25	0.56
21. อาจารย์ปรับเปลี่ยนการสอน ด้วยการใช้สื่อตามเมื่อ นักศึกษาไม่สนใจการเรียน หรือหยุดคุยกัน	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	0.19	0.39
22. อาจารย์พอสอนเมื่อนักศึกษา ไม่สนใจเรียน	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	0.13	0.33
23. อาจารย์ยอมรับเกี่ยวกับความ รับผิดชอบต่อการทำงานที่ ได้รับมอบหมาย	4	2	1	2	-	3	3	2	1	3	1	3	2	3	2	2	2.12	0.99
24. อาจารย์ให้นักศึกษาแบ่งกลุ่ม ทำงานหรือทำกิจกรรม	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	4	-	-	0.50	1.06
25. อาจารย์กระตุ้นให้นักศึกษา เห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม ด้วยการยกตัวอย่างหรือ ชักชวนให้ปฏิบัติ	2	2	1	2	-	3	-	2	1	3	1	2	2	1	2	1	1.56	0.86
26. อาจารย์ยกตัวอย่างสอดแทรก การยอมรับวัฒนธรรมในการสอน	1	1	2	1	1	2	1	2	1	2	-	2	1	3	-	1	1.31	0.77

พฤติกรรมการสอน	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		ครั้งที่ 3		ครั้งที่ 4		ครั้งที่ 5		ครั้งที่ 6		ครั้งที่ 7		ครั้งที่ 8		\bar{X}	S.D.
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2		
คำขวัญที่มีพระพวงมลัยกับ ผู้เรียน																		
27. อาจารย์แสดงความสนิทสนม กับนักศึกษาโดยการเรียกชื่อ หรือการทักทายนักศึกษา	2	1	1	2	1	2	3	2	3	4	3	2	1	2	3	2	2.13	0.86
28. อาจารย์แสดงความเข้าใจกับ เองกับนักศึกษาด้วยการ แสดงท่าทีวาจาและสีหน้า ยิ้มแย้ม	4	4	5	6	3	4	3	3	4	5	4	4	4	4	4	5	4.12	0.76
29. อาจารย์ให้โอกาสนักศึกษา ได้ซักถามหรือแสดงความ คิดเห็นอย่างอิสระ	4	3	-	3	3	3	-	1	2	2	4	1	3	3	1	2	2.19	1.24
30. อาจารย์ให้โอกาสนักศึกษา ตอบคำถามโดยเลือก เมื่อตอบ คำถามไม่ถูกต้อง	2	3	-	4	4	3	3	3	6	2	2	3	3	2	3	4	2.69	1.40
31. อาจารย์ชมเชยหรือชื่นชม เมื่อนักศึกษาตอบคำถามได้ หรือทำงานสำเร็จ	2	1	2	2	3	2	2	2	3	2	1	1	3	2	3	3	2.13	0.70
คำขานรับการประเมินผล																		
32. อาจารย์ขอกเกณฑ์ในการ ประเมินผลให้นักศึกษาราย	1	-	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.25	0.56

พฤติกรรมการสอน	คชท 1		คชท 2		คชท 3		คชท 4		คชท 5		คชท 6		คชท 7		คชท 8		\bar{X}	S.D.
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2		
33. อาจารย์สังเกตเห็นความสนใจ ในบทเรียนของนักศึกษาจาก การถามคำถามหรือสอบ คำถาม	3	4	3	4	5	6	4	4	7	5	6	5	3	3	5	6	4.56	1.22
34. อาจารย์ถามเพื่อให้นักศึกษา ได้ทบทวนความสามารถใน การจำหรือความเข้าใจ	2	3	2	3	5	4	3	3	4	4	3	3	4	3	3	4	3.31	0.77
35. อาจารย์ให้นักศึกษาแสดง ความคิดเห็นหรือวิเคราะห์ ปัญหาจากบทเรียน	2	1	-	1	2	2	1	1	1	-	-	2	1	-	3	2	1.19	0.88
36. อาจารย์มอบงานให้นักศึกษา ค้นคว้าทำรายงานหรือจัด กิจกรรม	2	-	-	1	-	2	2	1	-	-	2	-	-	1	-	1	0.75	0.83
37. มีการทดสอบย่อย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	0.25	0.97
38. อาจารย์ประเมินผลด้วยการ ให้นักศึกษาทำงานหรือมีทัศน กันเป็นกลุ่ม	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	4	-	-	0.44	1.17

ตารางการสังเกตการณ์การสอนครูฝึกสอนวิชาคณิตศาสตร์

พฤติกรรมการสอน	คนที่ 1		คนที่ 2		คนที่ 3		คนที่ 4		คนที่ 5		คนที่ 6		คนที่ 7		คนที่ 8		คนที่ 9		คนที่ 10		คนที่ 11		คนที่ 12		คนที่ 13		คนที่ 14		คนที่ 15		ความถี่	ร้อยละ			
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2					
คำขวัญสอนและคำขวัญการสอน																																			
ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน																																			
1. อาจารย์สงวนท่าทีถามแล้ว โองเข้าสู่บทเรียน	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	18.75	
2. อาจารย์บรรยายหรือเล่า เรื่องที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน ที่จะสอน	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	5	15.63	
3. อาจารย์ให้จุดเนื้อหาเบื้องต้น	1	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	6	18.75		
4. อาจารย์ให้นักศึกษาร่วม บทเรียนบทเรียนเดิม	-	1	1	1	-	1	1	1	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	1	1	1	1	-	1	1	1	-	1	-	1	1	25	78.13	
5. ใช้สื่อการสอน	1	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	6	18.75	
6. ให้นักศึกษารายงานประวัติ ความเป็นมาของบทเรียนที่ จะสอน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
ขั้นปฏิบัติและทบทวน																																			
18. อาจารย์ให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติ และร่างทบทวนด้วยตนเอง	2	3	3	3	3	3	3	3	2	3	2	2	3	2	3	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	3	3	88	68.75
19. นักศึกษามีเพื่อนทำตัว ทบทวนเอง	-	1	-	-	2	2	-	2	-	3	1	1	-	1	-	-	3	-	2	-	-	1	2	1	-	2	3	2	3	-	-	2	34	26.56	

พฤติกรรมการสอน	คนที่ 1		คนที่ 2		คนที่ 3		คนที่ 4		คนที่ 5		คนที่ 6		คนที่ 7		คนที่ 8		คนที่ 9		คนที่ 10		คนที่ 11		คนที่ 12		คนที่ 13		คนที่ 14		คนที่ 15		คนที่ 16		รวม	ร้อยละ
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2				
20. อาจารย์นักใช้ขอบพระองค์ให้นักศึกษาที่ปฏิบัติไม่ถูกต้อง	2	3	2	3	3	2	3	2	2	2	1	3	-	3	3	3	2	3	3	3	2	3	3	3	2	2	3	3	3	2	3	3	80	62.50
21. อาจารย์เคียดนักศึกษารอบๆห้องในขณะที่นักศึกษปฏิบัติ	-	3	1	2	1	2	2	1	1	-	-	2	-	2	3	3	1	3	2	-	3	2	1	2	3	3	2	2	-	2	3	1	53	41.40
22. อาจารย์บอกทำหรือเขียนลงในสมุดก่อนถึงทำที่ปฏิบัติ	2	2	2	3	2	2	2	3	2	2	2	3	1	2	3	3	2	3	2	3	3	3	3	3	3	2	3	3	1	2	3	3	78	60.94
23. อาจารย์เรียกชื่อนักศึกษาที่อ้างว่าไม่ถูกต้องและบอกทำซ้ำให้ถูกต้อง	1	2	3	2	-	1	3	1	1	3	1	1	-	3	3	3	-	2	3	3	2	2	3	3	2	3	2	1	-	1	3	3	61	47.65

พฤติกรรมการสอน	คนที่ 1		คนที่ 2		คนที่ 3		คนที่ 4		คนที่ 5		คนที่ 6		คนที่ 7		คนที่ 8		คนที่ 9		คนที่ 10		คนที่ 11		คนที่ 12		คนที่ 13		คนที่ 14		คนที่ 15		คนที่ 16		x̄	S.D.
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2				
7. อาจารย์สอนโครงงานและทำของเล่นหรือสอนให้นักศึกษาร้องเพลง	2	-	-	3	1	-	3	-	2	-	-	-	-	3	-	-	-	-	2	1	2	-	1	-	-	2	1	-	3	-	-	0.81	1.10	
8. อาจารย์สอนทำวิทยานิพนธ์ให้นักศึกษาร่วม	2	5	6	6	5	6	5	5	5	6	6	6	2	5	2	-	4	6	4	6	5	5	4	6	4	5	4	4	-	4	-	4	4.28	1.79
9. อาจารย์สอนวิชาทำวิทยานิพนธ์	2	5	6	5	6	5	4	5	6	6	6	6	2	5	2	-	3	4	5	6	4	5	4	5	4	4	4	-	4	-	5	4.15	1.75	
10. อาจารย์สอนทำวิทยานิพนธ์ให้นักศึกษาร่วม	2	5	6	6	6	4	4	6	5	6	6	-	4	5	-	3	4	4	5	5	4	3	4	4	5	4	4	-	4	3	4	4	4.06	1.64
11. อาจารย์สอนทำวิทยานิพนธ์ให้นักศึกษาร่วมหรือให้นักศึกษาร่วม	1	3	-	2	5	4	2	3	2	-	-	-	-	3	-	-	-	-	2	4	3	4	2	3	2	3	4	4	-	3	-	2	1.91	1.59
12. อาจารย์สอนทำวิทยานิพนธ์ให้นักศึกษาร่วมหรือให้นักศึกษาร่วม	1	5	6	5	4	5	5	5	5	-	6	6	-	4	-	3	6	5	5	3	5	3	5	4	3	3	2	6	5	3	4	2	3.87	1.78
13. อาจารย์สอนทำวิทยานิพนธ์ให้นักศึกษาร่วมหรือให้นักศึกษาร่วม	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	5	5	1	6	3	-	6	5	4	5	4	3	-	2	-	1	1.75	2.14

พฤติกรรมการสอน	คนที่ 1		คนที่ 2		คนที่ 3		คนที่ 4		คนที่ 5		คนที่ 6		คนที่ 7		คนที่ 8		คนที่ 9		คนที่ 10		คนที่ 11		คนที่ 12		คนที่ 13		คนที่ 14		คนที่ 15		คนที่ 16		x̄	S.D.
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2				
14. อาจารย์ให้จังหวะประกอบ การรำด้วยการปรบมือหรือ ขยับจังหวะ	1	4	5	4	6	6	5	5	5	6	1	5	-	5	1	2	2	5	2	4	3	-	6	5	3	5	3	3	-	3	-	2	3.34	1.96
15. อาจารย์ให้จังหวะประกอบ การรำโดยใช้ไม้เคาะ จังหวะ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	6	6	-	2	6	-	6	5	2	-	-	-	4	4	-	-	6	6	1.69	2.44
16. อาจารย์สาธิตท่ารำและ ลีลาท่ารำอย่างถูกต้องไม่ ถูกต้อง	-	2	4	4	2	3	3	2	2	4	6	6	-	3	5	4	2	4	3	4	-	2	2	3	3	3	2	3	3	2	5	2	2.72	1.23
17. อาจารย์บอกความแตกต่าง และความคล้ายคลึงของ ท่ารำที่เรียนมาแล้ว	-	1	2	1	-	-	1	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	1	2	2	1	-	-	-	1	-	1	0.56	0.70
ค่านการปลงฝังความมีวินัยและ คุณธรรม																																		
24. นักศึกษาแสดงความเคารพ อาจารย์ เช่น การไหว้ การกราบก่อนและหลังการ เรียน	4	3	3	4	2	3	2	3	2	3	2	2	2	3	2	4	3	4	2	4	4	3	2	3	2	2	2	6	4	2	2	4	2.91	0.98
25. อาจารย์ทักท้วงข้อบกพร่อง หรือลงโทษเมื่อนักศึกษาไม่ ตั้งใจปฏิบัติ	-	-	1	1	-	1	1	1	-	3	1	1	1	1	4	4	1	2	4	-	3	-	1	2	1	-	1	2	4	1	3	4	1.53	1.35

พฤติกรรมการสอน	คนที่ 1		คนที่ 2		คนที่ 3		คนที่ 4		คนที่ 5		คนที่ 6		คนที่ 7		คนที่ 8		คนที่ 9		คนที่ 10		คนที่ 11		คนที่ 12		คนที่ 13		คนที่ 14		คนที่ 15		คนที่ 16		x̄	S.D.		
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2				
26. อาจารย์ให้นักศึกษาจับงานหรือฝึกทักษะเป็นกลุ่ม	3	4	4	4	3	4	4	5	6	5	5	4	3	4	3	3	4	4	4	5	4	3	3	4	6	6	4	3	5	3	4	5	4.09	0.92		
27. อาจารย์อบรมให้ความรู้และอรรถในการฝึกปฏิบัติและฝึกซ้อมทำรายคะตนเอง	-	2	-	2	2	1	1	1	-	-	-	-	2	1	1	2	-	1	3	-	1	2	1	2	1	-	2	2	3	-	1	3	1.13	0.93		
28. อาจารย์ว่ากล่าวตักเตือนถ้านักศึกษาเข้าชั้นเรียนไม่ตรงเวลา	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	1	-	0.19	0.39			
29. อาจารย์สอดแทรกการอบรมคุณธรรมในการสอน	1	1	2	2	-	2	1	2	-	3	-	1	2	1	2	1	-	2	-	-	2	1	2	3	-	3	1	1	3	-	2	-	1.28	1.00		
30. อาจารย์บอกให้นักศึกษารักษาระเบียบการรัดแถวในการว่า	1	1	1	3	2	2	-	3	3	4	2	2	2	2	1	2	2	2	2	1	3	4	3	3	2	2	2	2	1	2	4	2	2	2	2.13	0.93
31. อาจารย์แสดงความสนใจสนทนากับนักศึกษาโดยการเรียกชื่อและทักทายนักศึกษา	2	1	2	1	3	1	2	2	3	1	2	4	2	2	3	2	1	3	3	2	2	2	2	1	3	2	2	3	2	2	-	2	3	2.06	0.83	

พฤติกรรมการสอน	คนที่ 1		คนที่ 2		คนที่ 3		คนที่ 4		คนที่ 5		คนที่ 6		คนที่ 7		คนที่ 8		คนที่ 9		คนที่ 10		คนที่ 11		คนที่ 12		คนที่ 13		คนที่ 14		คนที่ 15		คนที่ 16		\bar{x}	S.D.	
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2					
32. อาจารย์แสดงความเป็นกันเองต่อการแสดงท่วงที วาจาและสีหน้าที่กลม่อมกับนักศึกษา	2	2	3	3	4	3	4	3	3	2	5	4	3	4	3	3	4	3	3	2	3	4	2	3	4	5	3	3	3	2	3	3.15	0.79		
33. อาจารย์ใช้โอกาสให้นักศึกษาได้ถามทำเรื่องที่ปฏิบัติไม่ได้	-	1	2	1	1	1	1	-	-	-	1	1	-	-	1	1	-	2	-	-	-	2	1	1	1	1	1	2	-	-	1	-	0.72	0.67	
34. อาจารย์ชมเชยหรือชื่นชมเมื่อนักศึกษาปฏิบัติได้ดี	-	1	1	1	2	2	1	-	-	-	-	1	-	1	1	1	-	-	-	-	1	1	1	1	1	-	1	1	1	1	1	-	0.69	0.58	
35. อาจารย์ช่วยเหลือนักศึกษาที่ขี้อายหรือร้องไห้การว่า เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม	5	3	4	4	5	3	4	4	4	4	6	3	1	6	5	5	3	4	5	4	4	4	3	3	5	4	4	5	3	6	5	4	3	4.09	1.07
คำถามประเมินผล																																			
36. อาจารย์อธิบายผลการประเมินผลให้นักศึกษาทราบ	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	5	1	0.38	0.96	
37. อาจารย์ประเมินผลโครงการสังเกตทำรายงานนักศึกษา	4	3	4	4	3	5	4	4	3	4	4	5	3	4	6	7	6	4	4	4	3	3	4	4	6	5	4	4	6	3	4	4	4.22	1.02	
38. อาจารย์ประเมินผลโครงการให้นักศึกษาร่วมกันตั้งชื่อ	3	3	4	4	3	3	3	4	2	2	3	5	2	3	3	5	3	3	4	2	2	2	3	3	3	4	4	3	3	2	3	2	3.06	0.83	
39. อาจารย์ประเมินผลโครงการให้นักศึกษาร่วมกันรายบุคคล	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	3	3	-	-	3	4	-	-	-	3	3	-	-	-	-	-	2	-	-	-	3	-	0.84	1.37	

พฤติกรรมการสอน	คนที่ 1		คนที่ 2		คนที่ 3		คนที่ 4		คนที่ 5		คนที่ 6		คนที่ 7		คนที่ 8		คนที่ 9		คนที่ 10		คนที่ 11		คนที่ 12		คนที่ 13		คนที่ 14		คนที่ 15		คนที่ 16		\bar{X}	S.D.
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 2		
40. อาจารย์ประเมินผลโดยให้นักศึกษาร่วมเป็นกลุ่ม	2	2	2	-	3	2	2	2	1	2	1	2	2	2	3	2	3	2	4	3	2	2	2	2	3	3	3	4	3	2	3	2	2.28	0.80
41. มีการทดสอบข้อควรระวังให้นักศึกษาร่วมเป็นกลุ่ม	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	6	-	4	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	4	0.59	1.52	
42. อาจารย์ประเมินผลโดยให้นักศึกษาประดิษฐ์ทำว่า	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	2	-	-	6	-	-	0.31	1.13	
43. อาจารย์ประเมินผลจากรายงานที่ให้นักศึกษาค้นคว้าหรือจัดการแสดง	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	1	3	-	-	-	6	-	-	0.72	1.64		
44. อาจารย์ประเมินผลโดยให้นักศึกษาสนทนากับเพื่อนร่วมชั้นทำข้างหน้า	-	-	-	-	2	3	-	2	-	-	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	0.50	1.06	

ภาคผนวก ช

โครงสร้างหลักสูตรนาฏศิลป์ชั้นสูง พุทธศักราช 2527

โครงสร้างหลักสูตรนาฏศิลป์ชั้นสูง

พุทธศักราช 2527

กลุ่มวิชา	โครงสร้างหลักสูตรนาฏศิลป์ชั้นสูง	แบ่งเป็น 4 กลุ่มวิชาดังต่อไปนี้	
1	วิชาพื้นฐาน	จำนวน	20 หน่วยกิต
	1.1 มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	จำนวน	6 หน่วยกิต
	1.2 ภาษา	จำนวน	8 หน่วยกิต
	1.3 วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์	จำนวน	4 หน่วยกิต
	1.4 กิจกรรมสร้างเสริมกิจนิสัย	จำนวน	2 หน่วยกิต
2	วิชาการศึกษา	จำนวน	20 หน่วยกิต
	2.1 วิชาการศึกษา (บังคับ)	จำนวน	16 หน่วยกิต
	2.2 วิชาการศึกษา (เลือก)	จำนวน	4 หน่วยกิต
3	วิชาชีพ	จำนวน	42 หน่วยกิต
	3.1 วิชาชีพ (บังคับ)	จำนวน	30 หน่วยกิต
	3.2 วิชาชีพ (เลือก)	จำนวน	12 หน่วยกิต
4	วิชาเลือกเสรี	ไม่น้อยกว่า	3 หน่วยกิต

เกณฑ์การใช้หลักสูตรนาฏศิลป์ชั้นสูง พุทธศักราช 2527

1. การเรียน

ในปีการศึกษาหนึ่ง ๆ ให้แบ่งภาคเรียนออกเป็น 2 ภาคเรียนปกติ และสถานศึกษาอาจเปิดสอนภาคฤดูร้อนได้ตามที่เห็นสมควร เวลาเรียนในภาคเรียนปกติ รวมทั้งการสอนด้วยไม่น้อยกว่า 20 สัปดาห์ และภาคเรียนฤดูร้อนประมาณ 5 สัปดาห์ กำหนดการเปิดเรียนและปิดเรียนในแต่ละภาคเรียนและภาคฤดูร้อนให้เป็นไปตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดวันเปิดปิดภาคเรียนสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

2. การจัดคาบเวลาเรียน

หลักสูตรนี้ต้องใช้เวลาเรียนไม่น้อยกว่า 2 ปี 4 ภาคเรียน ปกติสถานศึกษาต้อง

เปิดทำการสอนอย่างน้อยสัปดาห์ละ 5 วัน และอาจเปิดสอนในวันเสาร์หรือวันอาทิตย์ ได้อีก 1 วัน เวลาเรียนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติประมาณสัปดาห์ละ 33-35 คาบ โดยถือ 1 คาบ เท่ากับ 50 นาที นอกจากนี้ต้องให้นักศึกษาได้มีเวลาศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองอีกด้วย

3. หน่วยกิต

รายวิชาที่จัดไว้ในหลักสูตร มีทั้งวิชาที่เป็นภาคทฤษฎีล้วน วิชาที่เป็นภาคปฏิบัติด้วย และวิชาที่มีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติรวมกัน การกำหนดหน่วยกิตของรายวิชาต่าง ๆ ให้ถือเกณฑ์ดังนี้

3.1 เวลาเรียนทฤษฎี 1 คาบเรียนต่อสัปดาห์ต่อภาคเรียน เท่ากับ 1 หน่วยกิต

3.2 เวลาปฏิบัติในห้องเรียน ห้องทดลอง หรือห้องปฏิบัติการ 2 คาบเรียนต่อสัปดาห์ต่อภาคเรียน เท่ากับ 1 หน่วยกิต

3.3 สำหรับภาคฤดูร้อน ซึ่งมีเวลาเรียนประมาณ 5 สัปดาห์ เวลาเรียนต่อสัปดาห์ของวิชาที่เปิดสอนจะต้องเป็น 4 เท่าของเวลาเรียนในภาคปกติ

3.4 หน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร ต้องไม่ต่ำกว่า 85 หน่วยกิต และไม่เกิน 95 หน่วยกิต

4. การแบ่งรายวิชา/เนื้อหาวิชา

ในการจัดรายวิชาต่าง ๆ ควรแบ่งรายวิชา หน่วยเรียน และบทเรียน โดยมุ่งคำนึงถึงพฤติกรรมทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ด้านสติปัญญา ทักษะปฏิบัติการ คุณลักษณะที่จำเป็นทั้งในด้านเจตคติหรือกณินสัย นอกจากศึกษารายวิชาแล้ว นักศึกษาควรฝึกงานเสริมประสบการณ์ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างแท้จริง

5. วิชาบังคับวิชาเลือก

นักศึกษาจะต้องเรียนวิชาบังคับและวิชาเลือก ตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างของหลักสูตรของแต่ละสาขา

6. การประเมินผลการเรียน

การประเมินผลการเรียนให้เป็นที่ไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรนาฏศิลป์ชั้นสูง พุทธศักราช 2527

คำชี้แจง

1. การกำหนดรหัสประจำวิชา

1.1 รหัสตัวอักษร กำหนดตามกลุ่มวิชา หมวดวิชาและสาขาวิชาดังนี้

1)	กลุ่มวิชาพื้นฐาน	หมวดวิชามนุษยศาสตร์	ใช้รหัสตัวอักษร	พม
		หมวดวิชาสังคมศาสตร์	ใช้รหัสตัวอักษร	พส
		หมวดวิชาภาษา	ใช้รหัสตัวอักษร	พภ
		หมวดวิชาคณิตศาสตร์	ใช้รหัสตัวอักษร	พค
		หมวดวิชาวิทยาศาสตร์	ใช้รหัสตัวอักษร	พว
		หมวดวิชากิจกรรม	ใช้รหัสตัวอักษร	พก
2)	กลุ่มวิชาการศึกษา		ใช้รหัสตัวอักษร	กค
3)	กลุ่มวิชาชีพ	สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย	ใช้รหัสตัวอักษร	นท
		สาขาดุริยางค์ไทย	ใช้รหัสตัวอักษร	ดท
		สาขาคีตศิลป์ไทย	ใช้รหัสตัวอักษร	คท
		สาขาดุริยางค์สากล	ใช้รหัสตัวอักษร	ดส
		สาขาคีตศิลป์สากล	ใช้รหัสตัวอักษร	คส
		สาขานาฏศิลป์สากล	ใช้รหัสตัวอักษร	นส

1.2 รหัสตัวเลข ใช้ตัวเลข 4 หน่วย มีความหมาย ดังนี้

เลขประจำหมวดวิชา

ปีที่เปิดสอน

ลำดับวิชาในหมวดวิชาหรือสาขา

1) เลขที่ 1 เลขประจำหมวดวิชา

วิชาใดอักษรประจำหมวดเหมือนกันแต่ต่างวิชากัน ใช้ตัวเลขต่างกัน

ตัวอย่าง พภ 1001 ภาษาไทย 1 (การใช้ภาษา)

พท 2001 ภาษาอังกฤษ 1

วิชาได้อักษรประจำหมวดต่างกัน ต่างวิชากันใช้ตัวเลขเหมือนกัน

ตัวอย่าง นม 1001 การเขียนรายงานและการใช้ห้องสมุด

ผล 1001 การเมืองการปกครองไทย

ความหมายของเลขตัวที่หนึ่ง

วิชาพื้นฐาน 1 หมวดวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

1 หมวดวิชาภาษา วิชาภาษาไทย

2 หมวดวิชาภาษา วิชาภาษาอังกฤษ

1 หมวดวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

1 หมวดวิชากิจกรรมสร้างเสริมจินตศิลป์

วิชาการศึกษา 1 วิชาการศึกษาระดับ

2 วิชาการศึกษาเลือก

วิชาชั้นศิลปะ 1 วิชาชั้นบังคับ

2 วิชาชั้นเลือก

2) เลขตัวที่สอง ปีที่เปิดสอน

0 ไม่ระบุเปิดสอนปีใดก็ได้

1 เปิดสอนในชั้นสูงปีที่ 1

2 เปิดสอนในชั้นสูงปีที่ 2

3) เลขตัวที่สามและสี่ ลำดับวิชาในหมวดหรือสาขาเรียงตามลำดับอักษร

1.3 รหัสแสดงจำนวนหน่วยกิตและคาบเวลาเรียน ใช้ตัวเลข 3 หลัก เพื่อบอก

รหัสคือ

หลักร้อยหรือเลขตัวต้น หมายถึง จำนวนหน่วยกิต

หลักสิบหรือเลขตัวที่สอง หมายถึง คาบเรียนทฤษฎี

หลักหน่วยกิตหรือเลขตัวที่สาม หมายถึง คาบเรียนปฏิบัติ

จำนวนหน่วยกิต

คาบเรียนทฤษฎี

คาบเรียนปฏิบัติ

2. สาขาวิชาชีพ

กลุ่มวิชาชีพ แบ่งเป็นสาขาต่าง ๆ 6 สาขาคือ

1. สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย แยกเป็น 2 สาย
 - 1.1 โขน
 - 1.2 ละคร
2. สาขาดุริยางค์ไทย แยกเป็น 2 สาย
 - 2.1 ปี่พาทย์
 - 2.2 เครื่องสาย
3. สาขาวิชาคีตศิลป์ไทย
4. สาขาวิชานาฏศิลป์สากล
5. สาขาวิชาดุริยางค์สากล
6. สาขาวิชาคีตศิลป์สากล

ผู้เรียนแต่ละสาขาจะต้องเรียนวิชาชีพบังคับของสาขานั้น ๆ ไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต และเรียนวิชาชีพเลือกอีกไม่น้อยกว่า 12 หน่วยกิต ซึ่งการเลือกเรียนวิชาชีพเลือกนี้ ผู้เรียนสามารถเลือกได้ 3 แนวทางคือ

1. เลือกเรียนวิชาชีพเลือกของแต่ละสาขาวิชา ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร จำนวน 12 หน่วยกิต
2. เลือกเรียนจากวิชาชีพเลือกที่เปิดให้เลือกเรียนเป็นสาขางานรองของทุกสาขา จำนวน 12 หน่วยกิต
3. เลือกเรียนจากวิชาชีพเลือกที่กำหนดให้แต่ละสาขาวิชาตามข้อ 1 และเลือกเรียนจากวิชาชีพเลือก สาขางานรองตามข้อ 2 รวมกัน จำนวน 12 หน่วยกิต

โครงสร้างหลักสูตร สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย

หลักสูตรสาขาวิชานาฏศิลป์ไทยแยกเป็น 2 สายคือ

1.	วิชาชั้นบังคับ	30 หน่วยกิต
1.1	ภาคทฤษฎี (เรียนเหมือนกันหมด)	14 หน่วยกิต
นท 1101	การแต่งกายและการแต่งหน้า	2-2-0
นท 1202	การประพันธ์ 1	1-1-0
นท 1103	การละครสมัยใหม่	1-1-0
นท 1204	การละเล่นของไทย 1	1-1-0
นท 1109	นาฏยศัพท์ 1	1-1-0
นท 1210	บุคคลสำคัญในวงการนาฏดุริยางคศิลป์ 1	1-1-0
นท 1112	ประวัติการละครตะวันออก	1-1-0
นท 1113	ประวัติการละครไทย	1-1-0
นท 1114	ประวัติตัวละครและสถานที่สำคัญในเรื่องรามเกียรติ์	1-1-0
นท 1217	ภาษานาฏศิลป์	1-1-0
นท 1228	หน้าพาทย์	1-1-0
นท 1129	หลักและวิธีจัดการแสดง 1	1-1-0
นท 1230	อุปกรณ์การแสดงบนเวที 1	1-1-0
1.2	ภาคปฏิบัติ	16 หน่วยกิต
นักศึกษาที่เลือกสาขางานเฉพาะสาขาใด จะแยกปฏิบัติตามสาขางานเฉพาะ		
นั้น ๆ ยกเว้นรายวิชาที่มีเครื่องหมาย * กำกับอยู่ทุกคนเรียนร่วมกัน		
* นท 1105	การแสดงเป็นชุดเป็นตอน 1	1-0-2
* นท 1206	การแสดงเป็นชุดเป็นตอน 2	1-0-2
* นท 1107	การแสดงพื้นเมือง 1	1-0-2
* นท 1208	การแสดงพื้นเมือง 2	1-0-2
นท 1115	ฝึกตีบทและใช้บทโขนละคร 1	1-0-2
นท 1216	ฝึกตีบทและใช้บทโขนละคร 2	1-0-2
นท 1118	ระบำเบ็ดเตล็ด 1	1-0-2

นท 1219	รบบำเบ็ดเตล็ด 2	1-0-2
นท 1220	รำเดี่ยว 1	1-0-2
นท 1221	รำเดี่ยว 2	1-0-2
นท 1122	รำตรวจผล 1	1-0-2
นท 1223	รำตรวจผล 2	1-0-2
นท 1124	รำหน้าพาทย์ 1	1-0-2
นท 1125	รำหน้าพาทย์ 2	1-0-2
นท 1126	วิธีใช้อาวุธ 1	1-0-2
นท 1127	วิธีใช้อาวุธ 2	1-0-2

2. วิชาชั้นเลือก

นักศึกษาอาจเลือกวิชาชั้นในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ดังนี้

2.1 สาขางานรอง อาจเลือกรายวิชาที่ให้เลือกเป็นสาขางานรองในสาขา
ดุริยางค์ไทย หรือคีตศิลป์ไทย หรือคีตศิลป์สากล

2.2 วิชาเลือกทั่วไป อาจเลือกรายวิชาดังต่อไปนี้ให้ครบ 12 หน่วยกิต

นท 2102	กระบี่กระบอง	2-0-4
คท 2101	ขับร้องเพลงไทย 1	1-0-2
คท 2102	ขับร้องเพลงไทย 2	1-0-2
คท 1102	ความรู้เกี่ยวกับดนตรีไทยทั่วไป 1	1-0-2
คท 1102	ความรู้เกี่ยวกับดนตรีไทยทั่วไป 1	2-2-0
นส 2102	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับแจ๊สและโมเดิร์นแดนซ์	2-1-2
คท 1101	ทฤษฎีการขับร้อง 1	1-1-0
คท 1202	ทฤษฎีการขับร้อง 2	1-1-0
คท 1205	ทฤษฎีโน้ตสากล	1-1-0
นส 2104	ประวัติบัลเลต์ 3	2-2-0
คท 1106	เครื่องดนตรีในวงปี่พาทย์หรือเครื่องสาย 1	1-1-0
คท 1207	เครื่องดนตรีในวงปี่พาทย์หรือเครื่องสาย 2	1-1-0
คท 2202	ดนตรีพื้นเมือง	2-0-4

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย